

**NASTAVNI ZAVOD ZA
JAVNO ZDRAVSTVO
OSJEČKO - BARANJSKE
ŽUPANIJE**

Služba za javno zdravstvo

Teaching Institute of Public Health for the Osijek-Baranja County

Department of Public Health

31000 Osijek, Drinska 8, Croatia; telefon 031 225 700, telefax 031 206 870; e-mail: zzjz-os@os.htnet.hr

**ZDRAVSTVENO STANJE I SKRB ZA OSOBE STARIJE ŽIVOTNE DOBI
U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI**

Health Indicators For Elderly Persons In Osijek-Baranja County In 2023

Autor:

izv.prof.prim.dr.sc. Senka Samardžić, dr.med. specijalist javnog zdravstva

www.zzjosijek.hr

Osijek, studeni 2024. godine

SADRŽAJ

1. Starenje stanovništva u svijetu	3
2. Demografske značajke pučanstva Osječko-baranjske županije	5
3. Mortalitet osoba starije životne dobi u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini	9
4. Osobe starije životne dobi u ordinacijama opće/obiteljske medicine u 2023. godini	13
5. Bolnička zdravstvena zaštita i bolnički pobol osoba starije životne dobi	22
6. Osobe starije životne dobi na bolničkoj rehabilitaciji 2023. godine	27
7. Maligne bolesti u starijoj životnoj dobi	30
8. Duševni poremećaji u starijoj životnoj dobi	34
9. Izvršena samoubojstva u starijoj životnoj dobi	38
10. Cijepljenje osoba starije životne dobi	40
11. Osobe starije životne dobi s invaliditetom	42

STARENJE STANOVNIŠTVA U SVIJETU

Starenje je globalni fenomen. Do 2030. 1 od 6 ljudi u svijetu imat će 60 ili više godina. Do 2050. svjetska će se populacija ljudi u dobi od 60 i više godina udvostručiti (2,1 milijarda). Očekuje se da će se broj osoba u dobi od 80 ili više godina utrostručiti između 2020. i 2050. i dosegnuti 426 milijuna. Dok je ovaj pomak u distribuciji stanovništva prema starijoj dobi – poznat kao starenje stanovništva – započeo u zemljama s visokim dohotkom (na primjer, u Japanu 30% stanovništva već ima više od 60 godina), sada je nisko i srednje dohodovne zemlje koje doživljavaju najveće promjene. Do 2050. dvije trećine svjetske populacije starije od 60 godina živjet će u zemljama s niskim i srednjim prihodima.

Na biološkoj razini, starenje je rezultat utjecaja nakupljanja raznih molekularnih i staničnih oštećenja tijekom vremena. To dovodi do postupnog smanjenja tjelesne i mentalne sposobnosti, rastućeg rizika od bolesti i konačno smrti. Raznolikost koja se vidi u starijoj dobi nije slučajna. Osim bioloških promjena, starenje je često povezano s drugim životnim prijelazima kao što su odlazak u mirovinu, preseljenje u prikladniji smještaj i smrt prijatelja i partnera. Uobičajena stanja u starijoj dobi uključuju gubitak sluha, kataraktu i refrakcijske pogreške, bol u leđima i vratu i osteoartritis, kroničnu opstruktivnu bolest pluća, dijabetes, depresiju i demenciju. Kako ljudi stare, veća je vjerojatnost da će doživjeti nekoliko stanja u isto vrijeme. Stariju životnu dob karakterizira i pojava nekoliko složenih zdravstvenih stanja koja se obično nazivaju gerijatrijski sindromi. Često su posljedica višestrukih temeljnih čimbenika i uključuju slabost, urinarnu inkontinenciju, padove, delirij i dekuubituse.

Duži život sa sobom donosi izazove, ne samo za starije ljude i njihove obitelji, već i za društvo u cjelini. Dodatne godine pružaju priliku za bavljenje novim aktivnostima kao što su daljnje obrazovanje, nova karijera ili dugo zanemarena strast. Stariji ljudi također doprinose na mnoge načine svojim obiteljima i zajednicama. Ipak, opseg ovih mogućnosti i doprinosa uvelike ovisi o jednom čimbeniku: zdravlju.

Dokazi sugeriraju da je udio života u dobrom zdravlju ostao uglavnom konstantan, što implicira da su dodatne godine u lošem zdravlju. Ako ljudi mogu doživjeti ove dodatne godine života u dobrom zdravlju i ako žive u poticajnom okruženju, njihova sposobnost da rade stvari koje cijene malo će se razlikovati od sposobnosti mlađih osoba. Ako u tim dodanim godinama dominira pad fizičkih i mentalnih sposobnosti, implikacije za starije ljude i društvo su negativnije. Iako su neke

varijacije u zdravlju starijih ljudi genetske, većina je posljedica fizičkog i društvenog okruženja ljudi – uključujući njihove domove, susjedstva i zajednice, kao i njihovih osobnih karakteristika; spola, etničke pripadnosti ili socioekonomskog statusa. Okruženje u kojem ljudi žive kao djeca – ili čak kao fetusi u razvoju – u kombinaciji s njihovim osobnim karakteristikama, ima dugoročne učinke na njihovo starenje. Fizičko i društveno okruženje može utjecati na zdravlje izravno ili putem prepreka ili poticaja koji utječu na mogućnosti, odluke i zdravstveno ponašanje. Održavanje zdravog ponašanja tijekom cijelog života, osobito uravnotežena prehrana, redovita tjelesna aktivnost i suzdržavanje od pušenja, doprinose smanjenju rizika od nezaraznih bolesti, poboljšanju fizičkih i mentalnih sposobnosti i odgađanju ovisnosti o skrbi. Podržavajuće fizičko i društveno okruženje također omogućuje ljudima da rade ono što im je važno, unatoč gubicima sposobnosti. Dostupnost sigurnih i pristupačnih javnih zgrada i prijevoza, te mjesta koja su laka za hodanje, primjeri su poticajnog okruženja. U razvoju javnozdravstvenog odgovora na starenje, važno je ne samo uzeti u obzir individualne pristupe i pristupe okoliša koji umanjuju gubitke povezane sa starijom dobi, već i one koji mogu ojačati oporavak, prilagodbu i psihosocijalni rast.

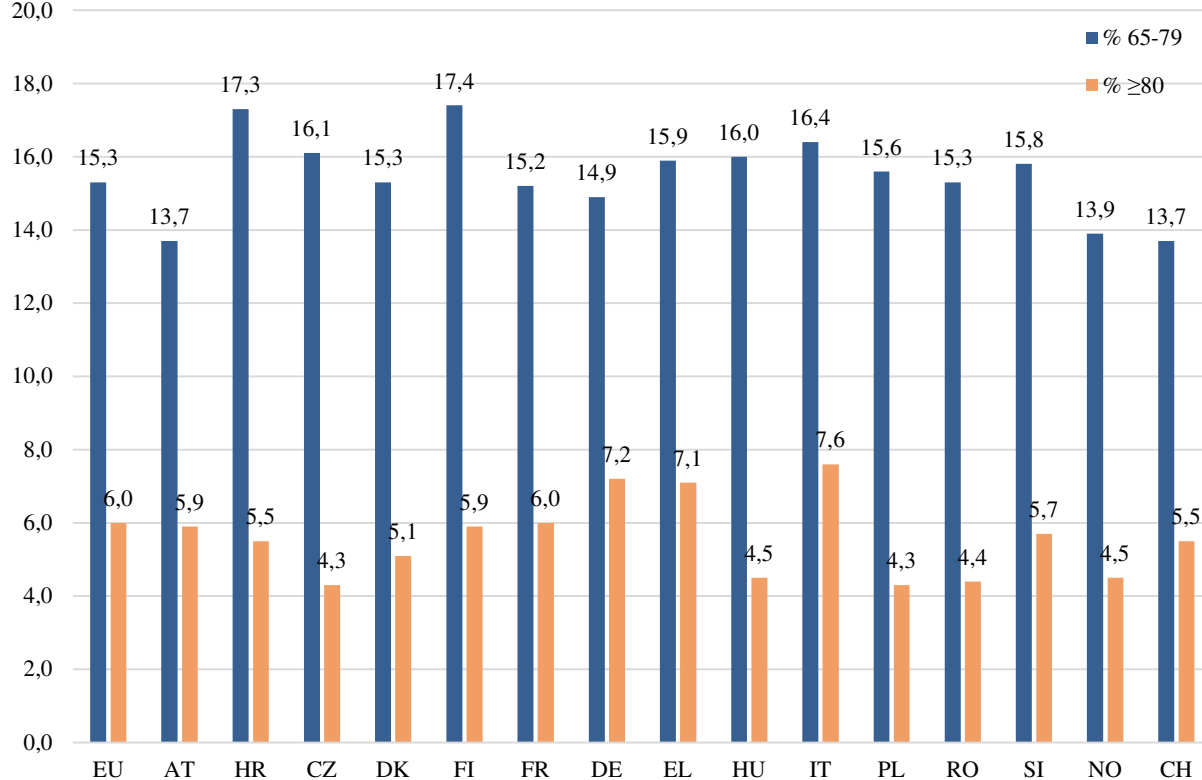
Ne postoji tipična starija osoba. Neki 80-godišnjaci imaju fizičke i mentalne sposobnosti slične mnogim 30-godišnjacima. Drugi ljudi doživljavaju značajan pad sposobnosti u mnogo mlađoj dobi. Sveobuhvatan javnozdravstveni odgovor mora se pozabaviti ovim širokim rasponom iskustava starijih osoba.

Izvor: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>

DEMOGRAFSKE ZNAČAJKE PUČANSTVA OSJEČKO - BARANJSKE ŽUPANIJE

U Hrvatskoj, kao i u razvijenim zemljama Europe, odvija se proces promjene dobne strukture stanovništva. Udio stanovništva starijeg od 65 godina povećao se iznad 10% 1971. godine, i od tada se dalje povećava. Prema klasifikaciji Ujedinjenih Naroda zemlje s udjelom stanovništva starijeg od 65 godina većim od 10% se ubrajaju u zemlje sa vrlo starim pučanstvom. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine u Hrvatskoj je bilo 22,5%, a u Osječko-baranjskoj županiji 22,0% osoba starijih od 65 godina. Na Slici 1. prikazani su udjeli stanovništva u dobi od 65 do 79 godina i udio stanovništva u dobi od 80 godina i starijih u Hrvatskoj i zemljama Europe.

Slika 1. Udio stanovništva u dobi 65-79 i ≥ 80 godina u Hrvatskoj i nekim Europskim zemljama 2024. godine

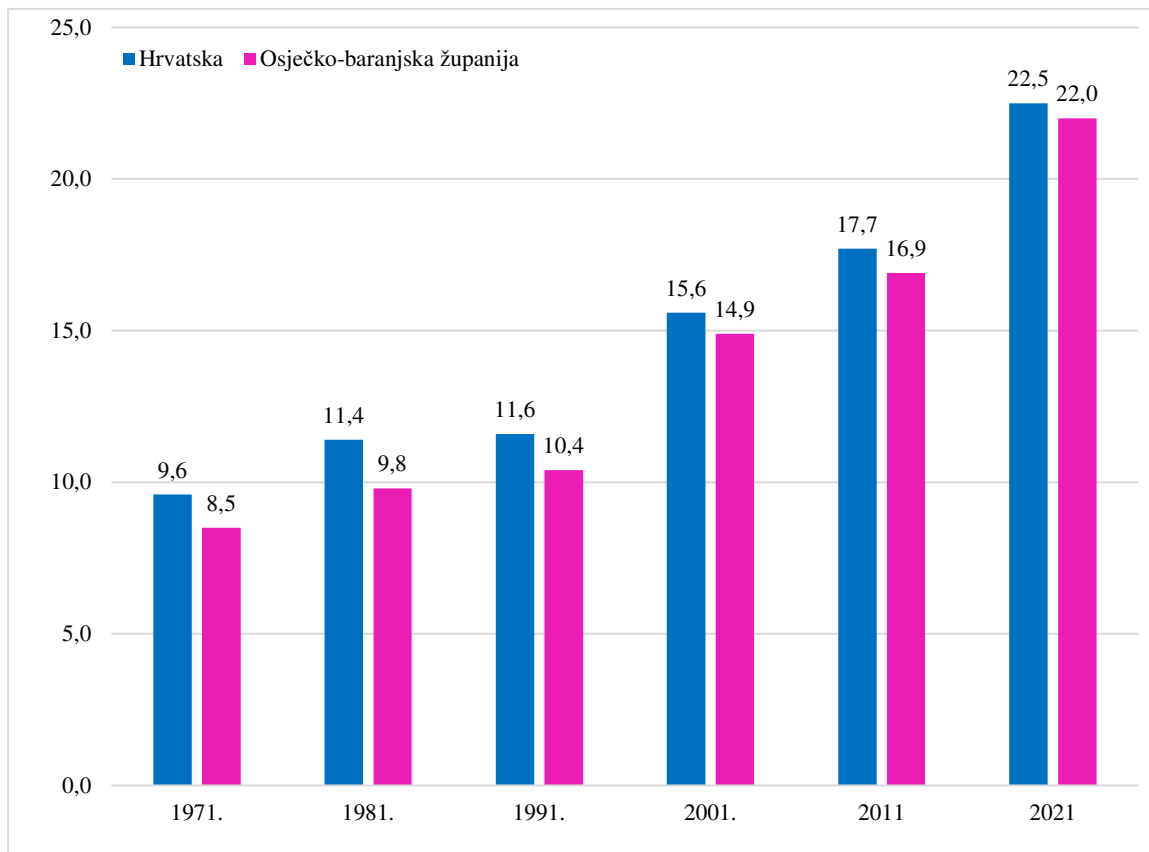

izvor: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/demography-2024#ageing-population>

Od 1971. godine udio starijih je u stalnom porastu, kako u Hrvatskoj, tako i u našoj županiji (Slika 2). Žene su brojnije u starijoj dobi (Slika 3), i prema popisu iz 2021. bilo ih je 33.500 u Osječko-baranjskoj županiji (59,0% svih starijih od 65 godina), dok je muškaraca bilo 23.234 (41,0% starijih od 65 godina) (Slika 4). Prema posljednjem popisu u dobi od 65 do 69 godina bilo

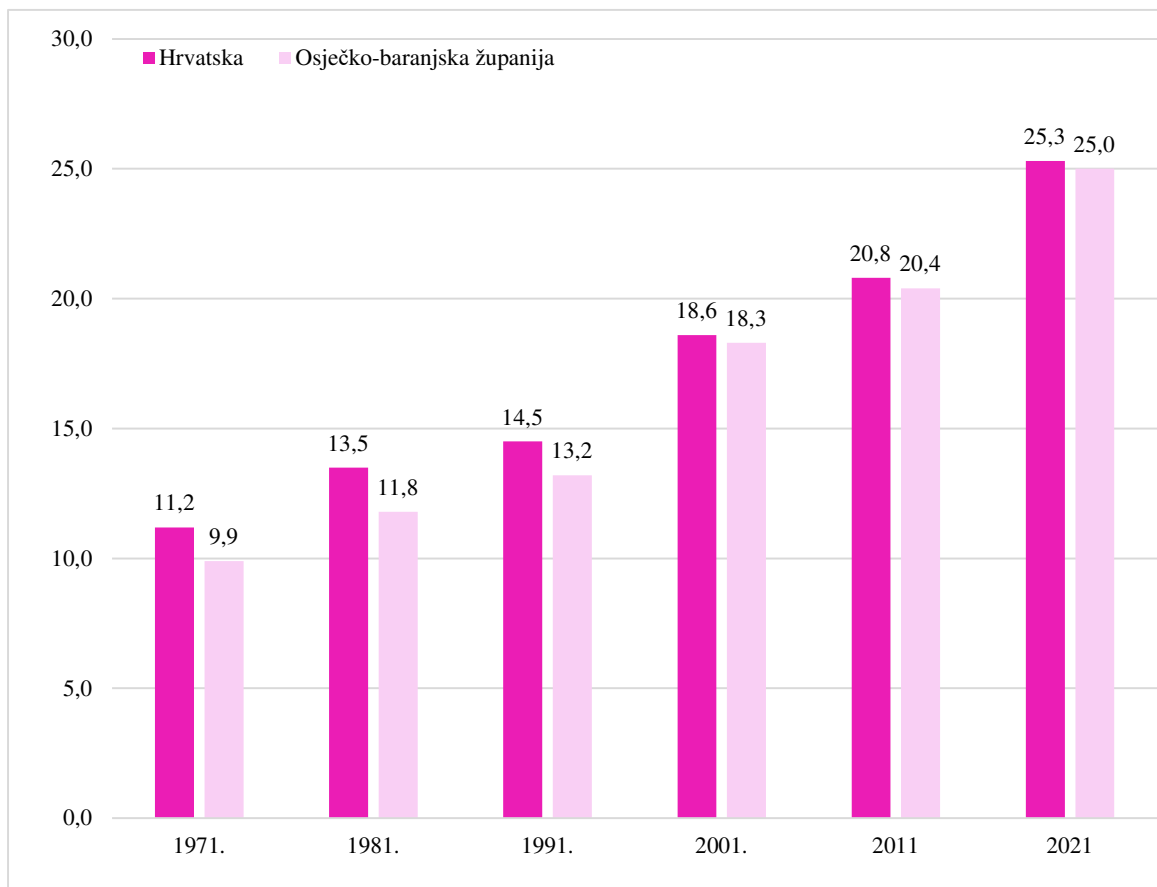
je 10.360 žena i 9.178 muškaraca u Osječko-baranjskoj županiji; u dobi od 70 do 74 godine bilo je 8.348 žena i 6.317 muškaraca, a u starijih od 75 godina bilo je 14.792 žena i 7.739 muškaraca.

Slika 2. Udio stanovništva starijeg od 65 godina u Hrvatskoj i Osječko-baranjskoj županiji prema popisnim godinama

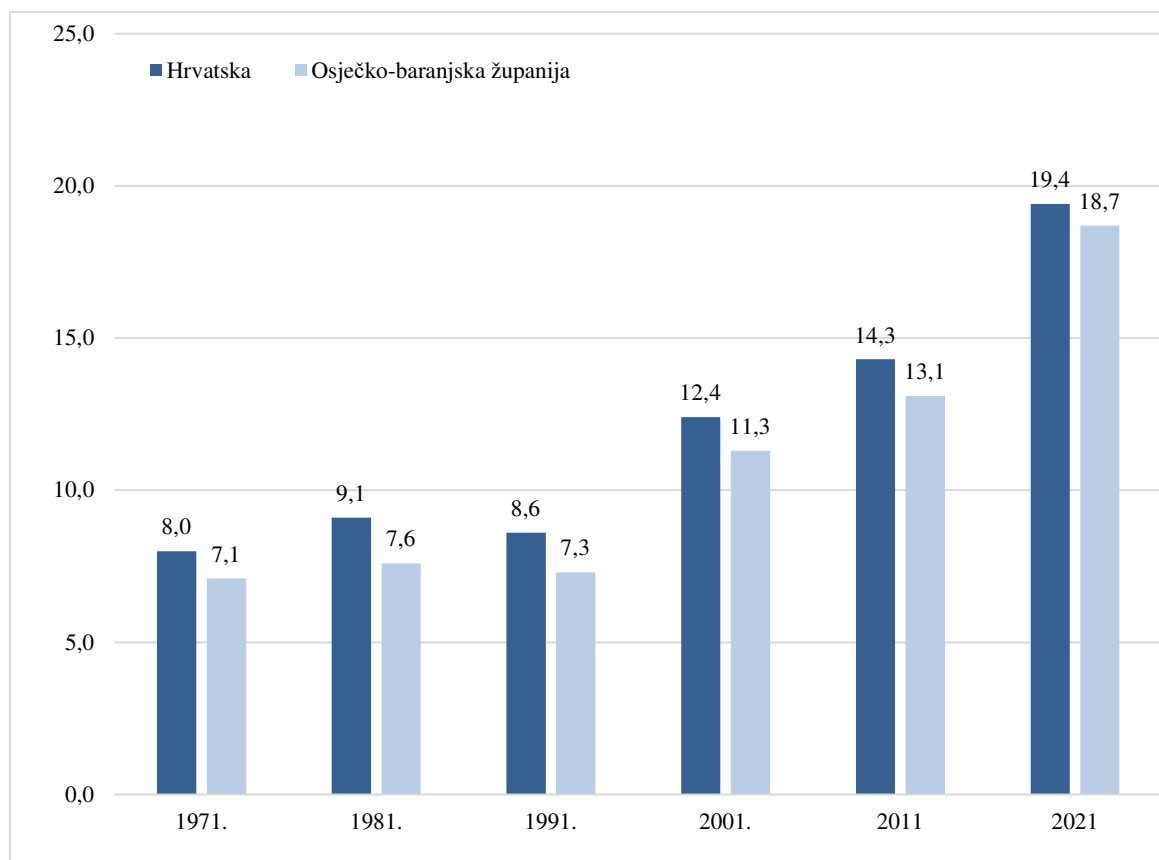
Izvor: Državni zavod za statistiku, Popisi stanovništva 1971, 1981, 1991, 2001, 2011 i 2021.

Slika 3. Udio žena starijih od 65 godina u Hrvatskoj i Osječko-baranjskoj županiji prema popisnim godinama

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popisi stanovništva 1971, 1981, 1991, 2001, 2011 i 2021.

Slika 4. Udio muškaraca starijih od 65 godina u Hrvatskoj i Osječko-baranjskoj županiji prema popisnim godinama

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popisi stanovništva 1971, 1981, 1991, 2001, 2011 i 2021.

Prema podacima popisa 2021. godine u Osječko-baranjskoj županiji je bilo 258,026 stanovnika što je u odnosu na 2001. godinu 47.006 stanovnika manje (15,4%), a u odnosu na 2001. 72.480 stanovnika manje (21,9%). Ukupan broj stanovnika je manji i u Hrvatskoj; 2021. godine je bilo 3.871.833 stanovnika; u odnosi na 2011. godinu 4.284.889 stanovnika i 2001. godinu kada je popisano 4.437.460 stanovnika, odnosno za dva desetljeća je zabilježen pad broja stanovnika od 565.627 osoba, odnosno 12,7%.

MORTALITET OSOBA STARIJE ŽIVOTNE DOBI U OSJEČKO - BARANJSKOJ ŽUPANIJI U 2023. GODINI

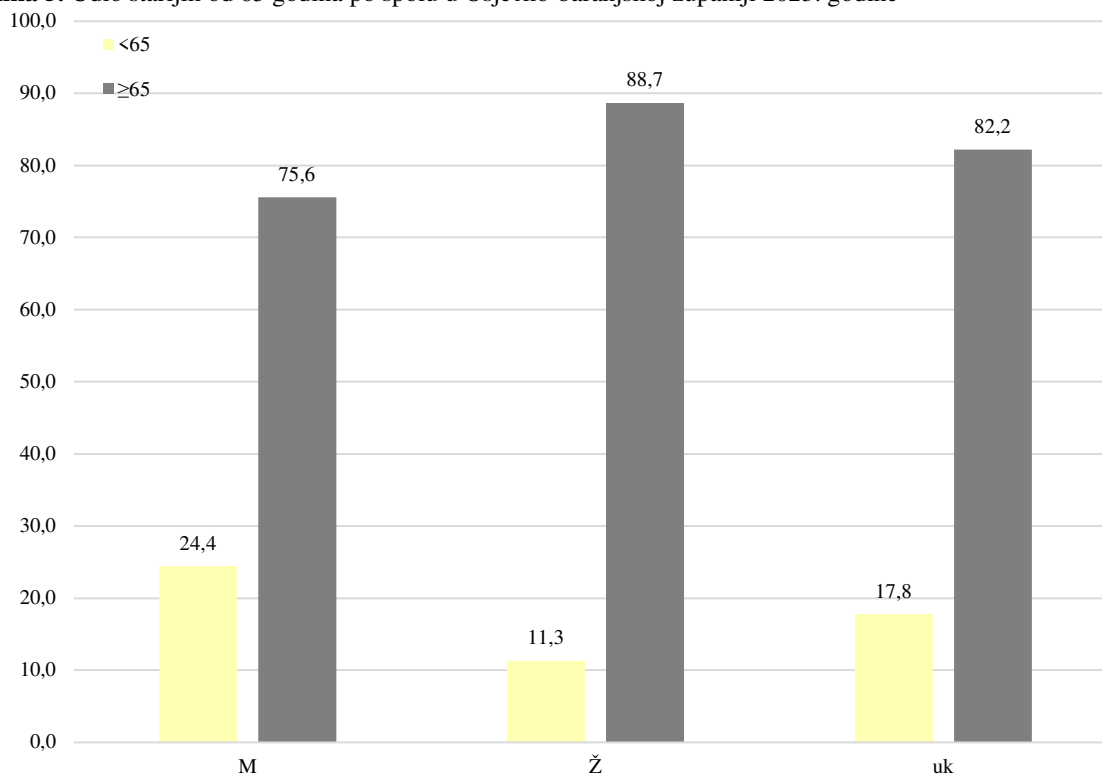
Dobna struktura ukupnog mortaliteta u Osječko-baranjskoj županiji pokazuje da najviši udjel od 82,2% imaju stariji od 65 godina (2.958 od ukupno umrlih 3.598) (*Tablica 1, Slika 5*). Pripadnici oba spola umiru češće u dobi iznad 65 godina. Od svih umrlih muškaraca 75,6% (N=1.343) je starije od 65 godina, a od svih umrlih žena 88,7% (N=1.615) je starije od 65 godina (*Slika 5*).

Tablica 1. Osobe umrle u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini prema dobi

	<65		≥65		ukupno	
	N	%	N	%	N	%
muškarci	434	24,4	1.343	75,6	1.777	100
žene	206	11,3	1.615	88,7	1.821	100
ukupno	640	17,8	2.958	82,2	3.598	100

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku DEM-2/2023. godina

Slika 5. Udio starijih od 65 godina po spolu u Osječko-baranjskoj županiji 2023. godine

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku DEM-2/2023. godina

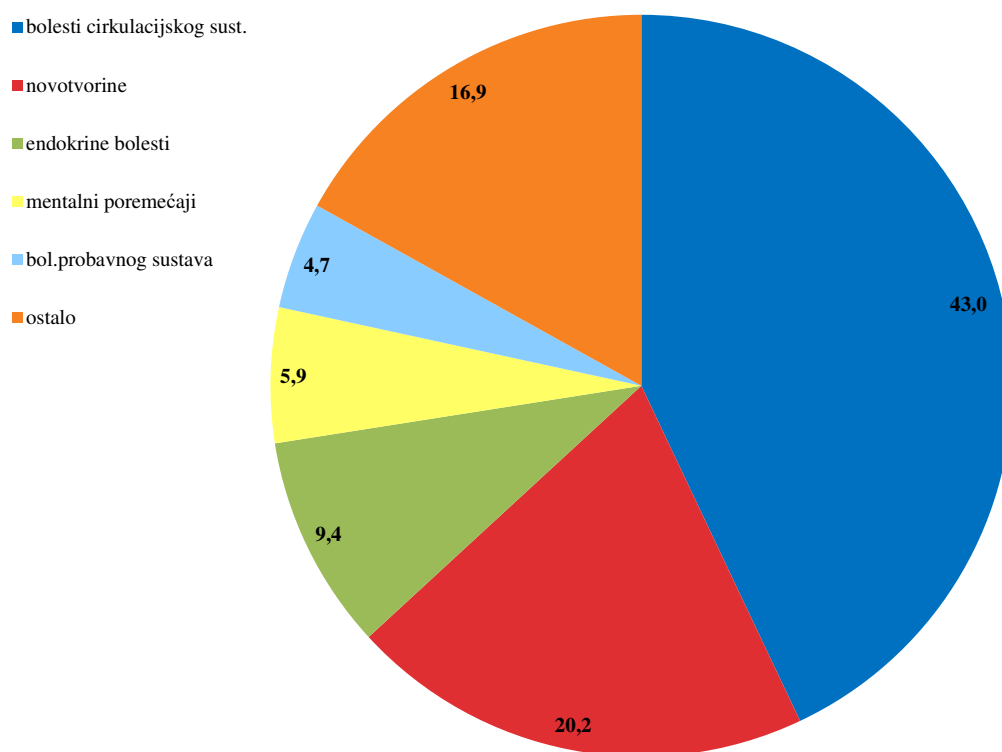
Analiza uzroka smrti osoba starijih od 65 godina za Osječko-baranjsku županiju u 2023. godini pokazuje da cirkulacijske bolesti imaju najvišu stopu od 224 umrla na 10.000 stanovnika starijih od 65 godina, a slijede novotvorine sa stopom 105,2/10.000 stanovnika starijih od 65 godina (Tablica 2). Slijedile su endokrine, nutritivne i metaboličke bolesti (48,8/10.000), mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja (30,7/10.000), dok se na petom mjestu nalaze bolesti probavnog sustava (24,3/10.000). Prvih pet skupina bolesti (Slika 6) sudjeluju u ukupnom mortalitetu osoba starijih od 65 godina s udjelom od 83,1%.

Tablica 2. Prvih 5 skupina bolesti kao uzrok smrti u Osječko-baranjskoj županiji 2023. godine u osoba starijih od 65 godina, broj i stopa na 10.000 stanovnika

skupina bolesti	broj	stopa / 10.000
I00-I99 Bolesti cirkulacijskog sustava	1.271	224,0
C00-D48 Novotvorine	597	105,2
E00-E90 Endokrine, nutritivne i metaboličke bolesti	277	48,8
F00-F99 Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	174	30,7
K00-K93 Bolesti probavnog sustava	138	24,3
prvih 5 uzroka smrti	2.457	433,1
ukupno	2.958	
% prvih 5 skupina u ukupnom mortalitetu	83,1	

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku DEM-2/2023. godina

Slika 6. Udio prvih pet skupina bolesti kao uzroka smrti u ukupnoj smrtnosti osoba starijih od 65 godina u Osječko-baranjskoj županiji 2023. godine

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku DEM-2/2023. godina

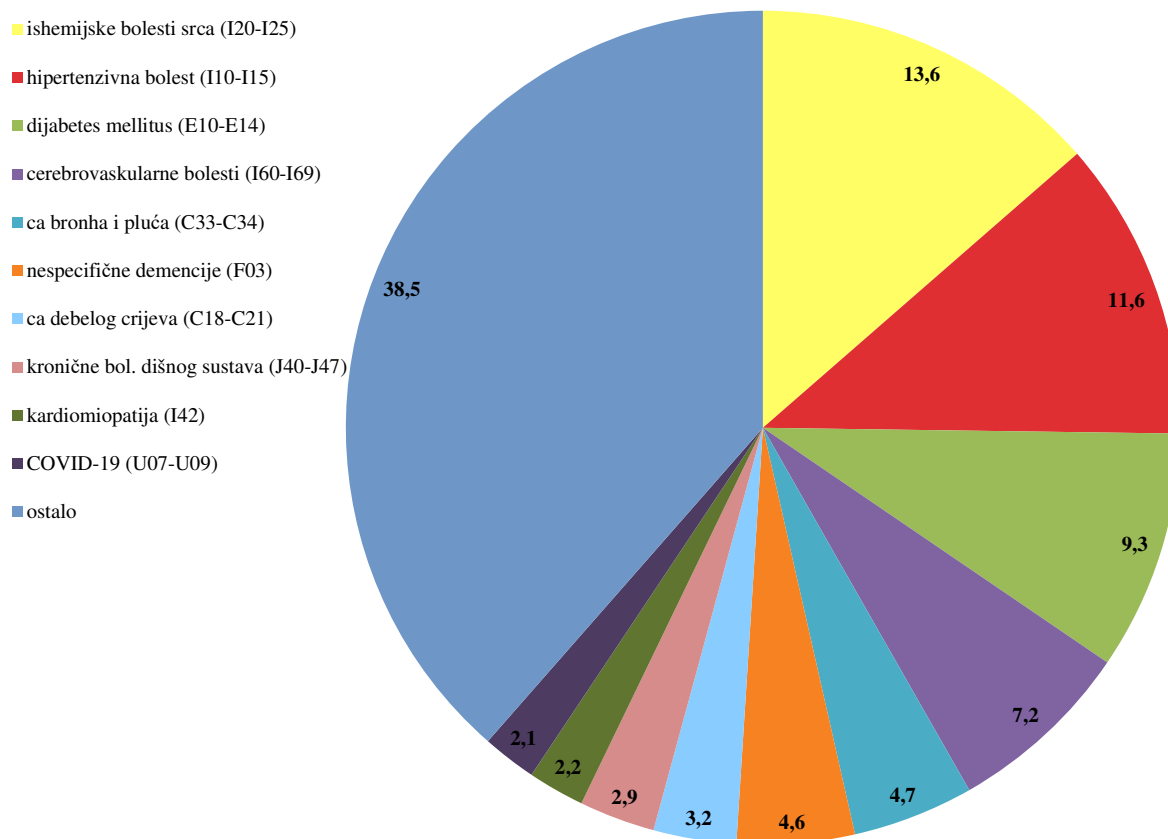
Prema pojedinačnim uzrocima osobe starije od 65 godina su najčešće umirale od ishemijske bolesti srca (70,9/10.000 stanovnika starijih od 65 godina) i hipertenzivne bolesti (60,6/10.000) (Tablica 1a, Slika 7). Slijedili su dijabetes mellitus (48,5/10.000), cerebrovaskularne bolesti (37,7/10.000), zloćudna novotvorina dušnika, dušnice i pluća (24,5/10.000), nespecifične demencije (23,8/10.000), zloćudna novotvorina debelog crijeva (16,7/10.000), kronične bolesti dišnog sustava (15,3/10.000), kardiomiopatija (11,5/10.000) i COVID-19 (10,9/10.000).

Tablica 1a. Pojedinačni uzroci smrti osoba starijih od 65 godina u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

pojedinačni uzroci smrti	>65	stopa / 10.000	% od svih
1. Ishemijske bolesti srca (I20-I25)	402	70,9	13,6
2. Hipertenzivna bolest (I10-I15)	344	60,6	11,6
3. Dijabetes mellitus (E10-E14)	275	48,5	9,3
4. Cerebrovaskularne bolesti (I60-I69)	214	37,7	7,2
5. Zloćudna novotvorina bronha i pluća (C33-C34)	139	24,5	4,7
6. Nespecifične demencije (F03)	135	23,8	4,6
7. Zloćudna novotvorine debelog crijeva (C18-C21)	95	16,7	3,2
8. Kronične bolesti donjeg dišnog sustava (J40-J47)	87	15,3	2,9
9. Kardiomiopatija (I42)	65	11,5	2,2
10. COVID-19 (U07-U09)	62	10,9	2,1
prvih 10	1.818	320,4	61,5
ostalo	1.140	200,9	38,5
ukupno	2.958	521,4	100

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku DEM-2/2023. godina

Slika 7. Udio prvih deset pojedinačnih uzroka smrti u ukupnoj smrtnosti osoba starijih od 65 godina u Osječko-baranjskoj županiji 2023. godine

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku DEM-2/2023. godina

OSOBE STARIJE ŽIVOTNE DOBI U ORDINACIJAMA OPĆE/OBITELJSKE MEDICINE U 2023. GODINI

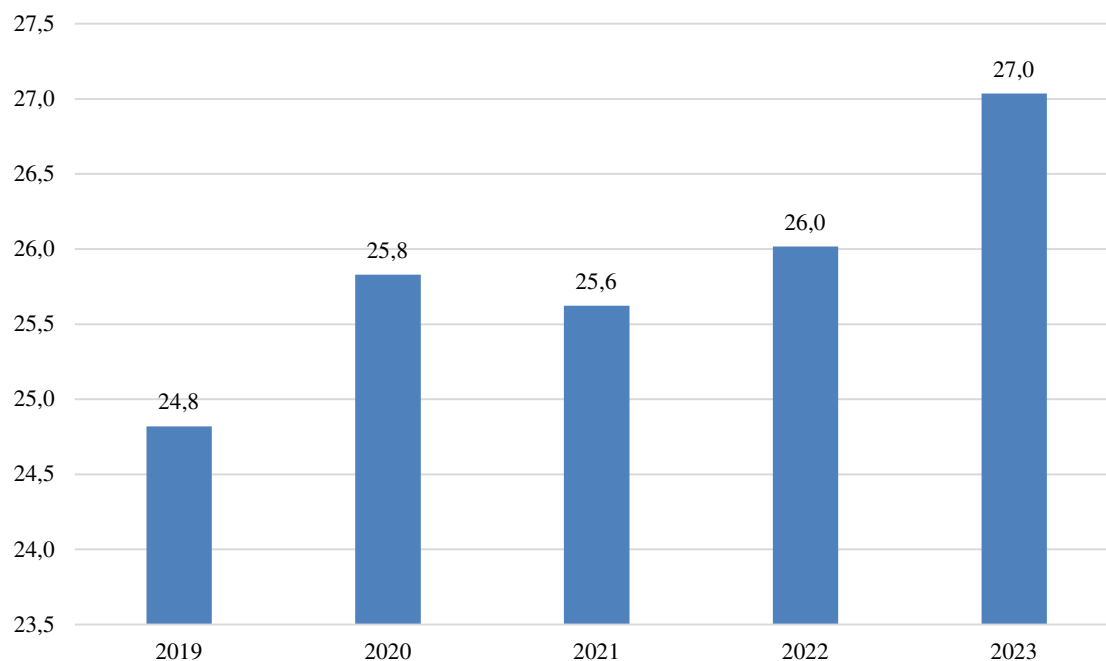
U 2023. godini je ugovoreno 182 tima opće medicine; jedan tim je skrbio za 328 osiguranika starija od 65 godina. Ukupan broj osiguranika se u petogodišnjem razdoblju smanjio za 2,9% (220.902 osiguranika 2023. g vs 227.431 u 2019. godini), dok se broj osiguranika starijih od 65 godina povećao za 5,5%; sa 56.447 u 2019. na 59.718 u 2023. godini (*Tablica 3, Slika 8*). U odnosu na 2019. godinu broj posjeta osoba starijih od 65 godina se povećao za 9,4% (sa 1.233.681 u 2019. godini na 1.361.406 u 2023. godini) (*Tablica 4, Slika 9*). Broj pregleda osiguranika starijih od 65 godina u ordinaciji se u promatranom razdoblju smanjio za 13,8% (2019. je obavljeno 201.453 pregleda, dok je 2023. godine obavljeno 173.625 pregleda). Broj pregleda se smanjio 2020. godine zbog pandemije covid-19 (133.084 pregleda starijih od 65 godina) (*Tablica 5, Slika 10*). Broj pregleda u kući osiguranika starijih od 65 godina se smanjio za 28,1%; sa 20.838 pregleda obavljenih 2019. na 14.981 pregled obavljen 2023. godine (*Tablica 6, Slika 11*). Upućivanje na specijalističke preglede osiguranika starijih od 65 godina je u navedenom razdoblju povećano za 17,8% (128.481 upućivanje u 2019. godini vs 156.276 upućenih na specijalistički pregled u 2023. godini) (*Tablica 7, Slika 12*). U 2023. godini je svaki osiguranik stariji od 65 godina prosječno bio upućen 2,6 puta na specijalistički pregled (2,3 puta u 2019. godini). Povećao se i broj upućivanja na dijagnostičke pretrage osiguranika starijih od 65 godina; 2019. je upućeno 109.722 osoba a 2023. 154.037 osoba na dijagnostičke pretrage (*Tablica 8, Slika 13*). Svaki osiguranik stariji od 65 godina je u 2023. godini bio upućen 2,6 puta na dijagnostičke pretrage (1,9 puta u 2019. godini).

Kod muškaraca starijih od 65. godina se u razdoblju od 2019. do 2023. godine broj preventivnih aktivnosti se povećao 9,7 puta (2019. je bilo 4.962, a 2023. 47.985 osoba obuhvaćeno preventivnim aktivnostima) (*Tablica 9*). I kod žena su preventivne aktivnosti povećane za 8,8 puta u odnosu na 2019. godinu (2019. je zabilježeno 6.812, a 2023. godine 60.018 žena obuhvaćenih preventivnim aktivnostima) (*Tablica 10*).

Tablica 3. Broj osiguranika u djelatnosti opće medicine u Osječko-baranjskoj županiji od 2019. do 2023. godine

dobne gr	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%
0-64	170.984	75,2	165.061	74,2	173.634	74,4	168.723	74,0	161.184	73,0
65+	56.447	24,8	57.484	25,8	59.815	25,6	59.329	26,0	59.718	27,0
ukupno	227.431	100,0	222.545	100,0	233.449	100,0	228.052	100,0	220.902	100,0
65-74	30.632	13,5	32.134	14,4	34.591	14,8	34.511	15,1	34.775	15,7
75-84	19.764	8,7	19.013	8,5	18.749	8,0	18.419	8,1	18.481	8,4
≥85	6.051	2,7	6.337	2,8	6.475	2,8	6.399	2,8	6.462	2,9

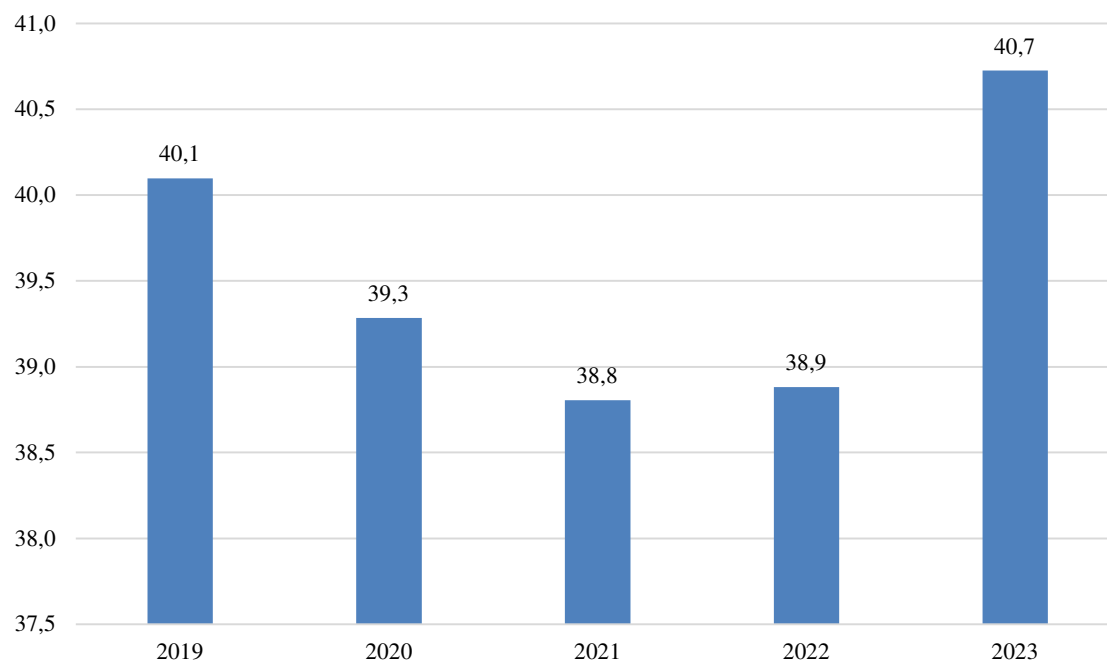
Izvor podataka: Podaci CEZIH-a za 2019,2020,2021,2022. i 2023. godinu. Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Slika 8. Udio osiguranika starijih od 65 godina u ordinacijama opće prakse u Osječko-baranjske županije od 2019. do 2023. godine**Tablica 4.** Broj korisnika/kontakta osiguranika starijih od 65 godina u djelatnosti opće medicine u Osječko-baranjskoj županiji od 2019. do 2023. godine

dobne gr	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%
0-64	1.842.966	59,9	1.837.815	60,7	2.112.869	61,2	2.056.787	61,1	1.981.460	59,3
65+	1.233.681	40,1	1.189.162	39,3	1.339.882	38,8	1.308.452	38,9	1.361.406	40,7
ukupno	3.076.647	100,0	3.026.977	100,0	3.452.751	100,0	3.365.239	100,0	3.342.866	100,0
65-74	632.789	20,6	629.991	20,8	747.793	21,7	732.064	21,8	763.953	22,9
75-84	464.611	15,1	432.096	14,3	456.645	13,2	439.342	13,1	452.131	13,5
≥85	136.281	4,4	127.075	4,2	135.444	3,9	137.046	4,1	145.322	4,3

Izvor podataka: Podaci CEZIH-a za 2019,2020,2021,2022. i 2023. godinu. Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Slika 9. Udio kontakta osiguranika starijih od 65 godina u ordinacijama opće prakse u Osječko-baranjske županije od 2019. do 2023. godine

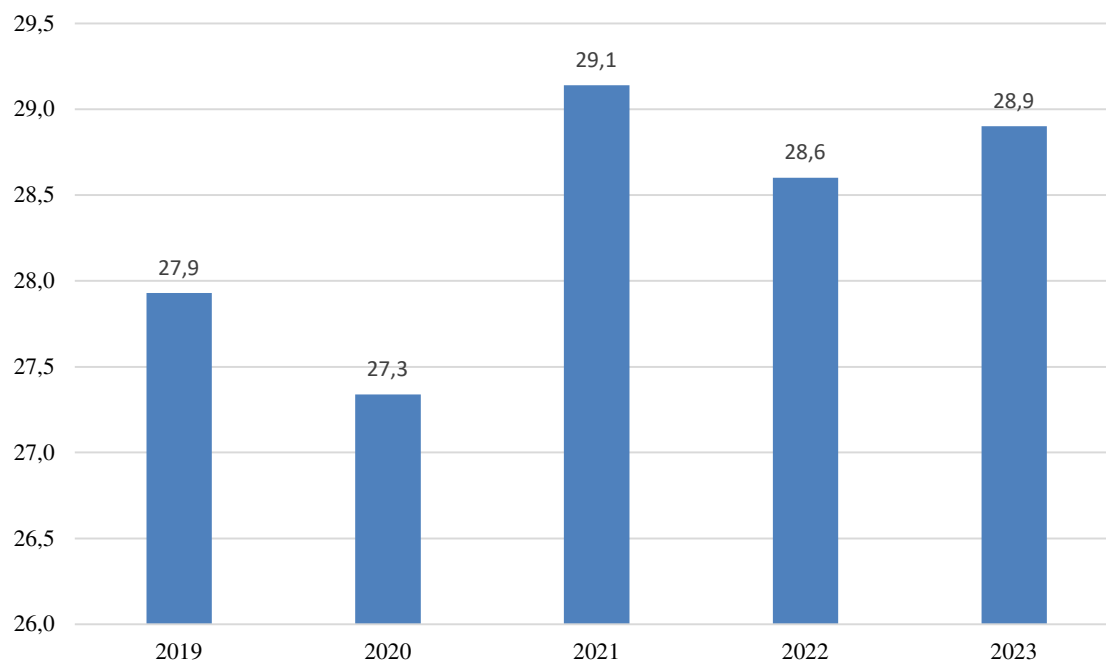

Tablica 5. Broj pregleda osiguranika starijih od 65 godina u ordinaciji u djelatnosti opće medicine u Osječko-baranjskoj županiji od 2019. do 2023. godine

dobne gr	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%
0-64	519.822	72,1	353.722	72,7	376.966	70,9	410.115	71,4	427.136	71,1
65+	201.453	27,9	133.084	27,3	155.018	29,1	164.292	28,6	173.625	28,9
ukupno	721.275	100,0	486.806	100,0	531.984	100,0	574.407	100,0	600.761	100,0
65-74	115.659	16,0	79.681	16,4	95.179	17,9	101.894	17,7	109.054	18,2
75-84	70.775	9,8	44.185	9,1	49.498	9,3	51.430	9,0	53.235	8,9
≥85	15.019	2,1	9.218	1,9	10.341	1,9	10.968	1,9	11.336	1,9

Izvor podataka: Podaci CEZIH-a za 2019,2020,2021,2022. i 2023. godinu. Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Slika 10. Udio pregleda u ordinaciji opće prakse osiguranika starijih od 65 godina u Osječko-baranjskoj županiji od 2019. do 2023. godine

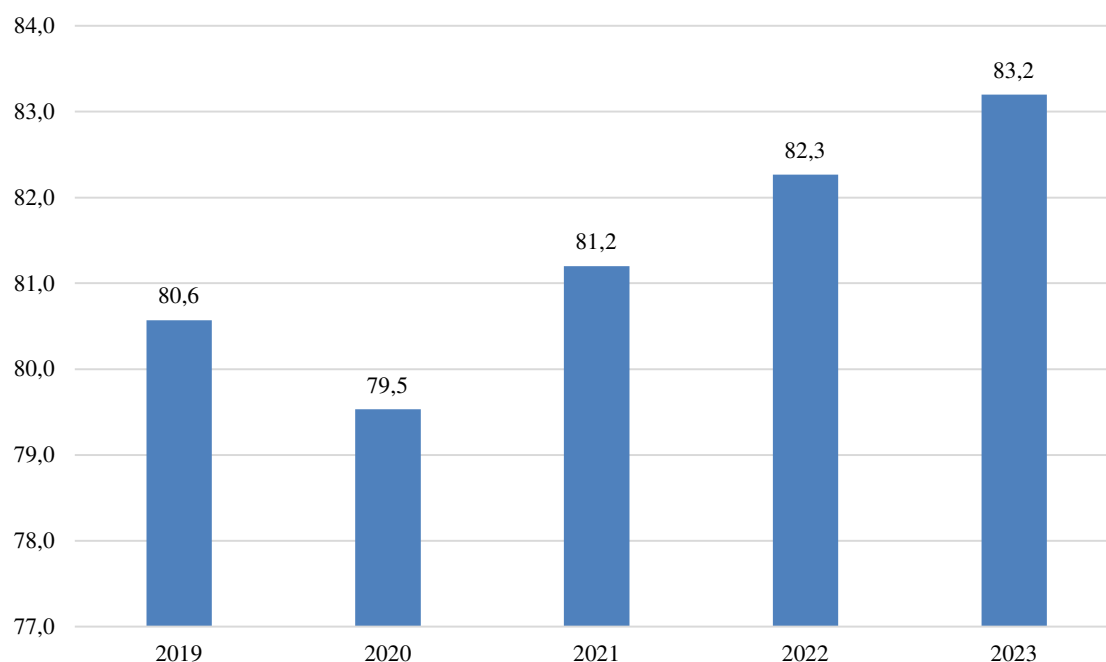

Tablica 6. Broj pregleda u kući osiguranika starijih od 65 godina u djelatnosti opće medicine u Osječko-baranjskoj županiji od 2019. do 2023. godine

dobne gr	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%
0-64	5.025	19,4	4.787	20,5	3.675	18,8	3.282	17,7	3.026	16,8
65+	20.838	80,6	18.599	79,5	15.875	81,2	15.224	82,3	14.981	83,2
ukupno	25.863	100,0	23.386	100,0	19.550	100,0	18.506	100,0	18.007	100,0
65-74	5.156	19,9	5.025	21,5	4.317	22,1	3.791	20,5	3.745	20,8
75-84	9.484	36,7	8.461	36,2	7.015	35,9	6.536	35,3	6.378	35,4
≥85	6.198	24,0	5.113	21,9	4.543	23,2	4.897	26,5	4.858	27,0

Izvor podataka: Podaci CEZIH-a za 2019,2020,2021,2022. i 2023. godinu. Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Slika 11. Udio pregleda u kući osiguranika starijih od 65 godina u ordinacijama opće prakse u Osječko-baranjskoj županiji od 2019. do 2023. godine

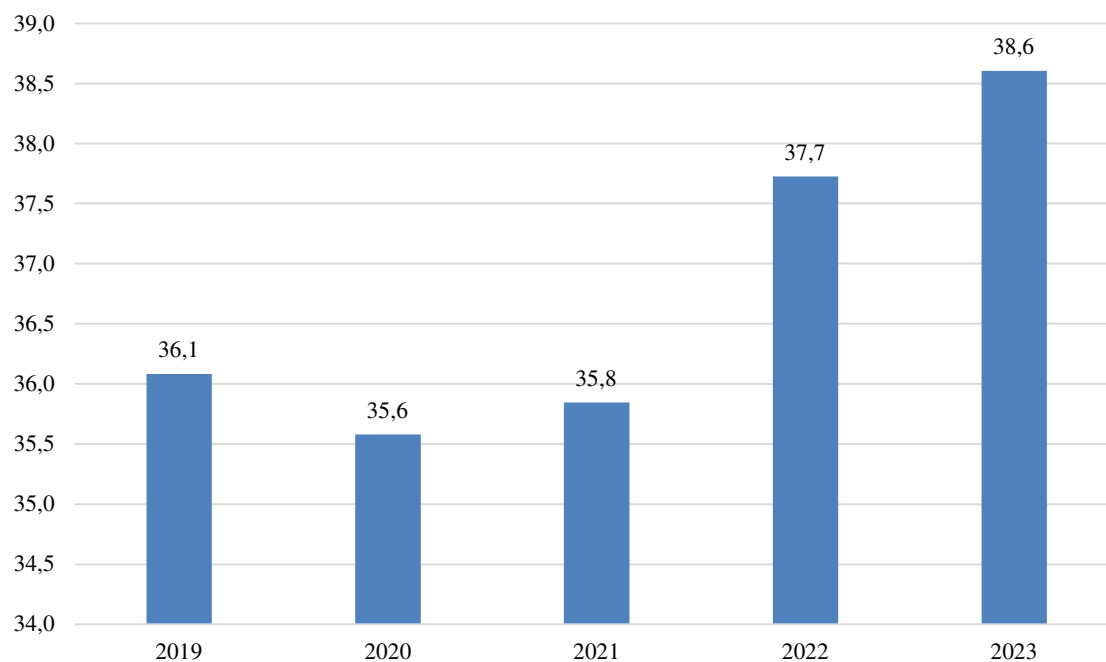

Tablica 7. Upućivanje na specijalistički pregled osiguranika starijih od 65 godina u djelatnosti opće medicine u Osječko-baranjskoj županiji od 2019. do 2023. godine

dobne gr	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%
0-64	227.602	63,9	165.295	64,4	209.166	64,2	230.774	62,3	248.518	61,4
65+	128.481	36,1	91.292	35,6	116.871	35,8	139.806	37,7	156.276	38,6
ukupno	356.083	100,0	256.587	100,0	326.037	100,0	370.580	100,0	404.794	100,0
65-74	75.633	21,2	55.764	21,7	73.140	22,4	87.517	23,6	98.086	24,2
75-84	44.853	12,6	30.124	11,7	36.803	11,3	43.831	11,8	48.576	12,0
≥85	7.995	2,2	5.404	2,1	6.928	2,1	8.458	2,3	9.614	2,4

Izvor podataka: Podaci CEZIH-a za 2019,2020,2021,2022. i 2023. godinu. Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Slika 12. Udio osiguranika starijih od 65 godina upućenih na specijalistički pregled u ordinacijama opće prakse u Osječko-baranjskoj županiji od 2019. do 2023. godine

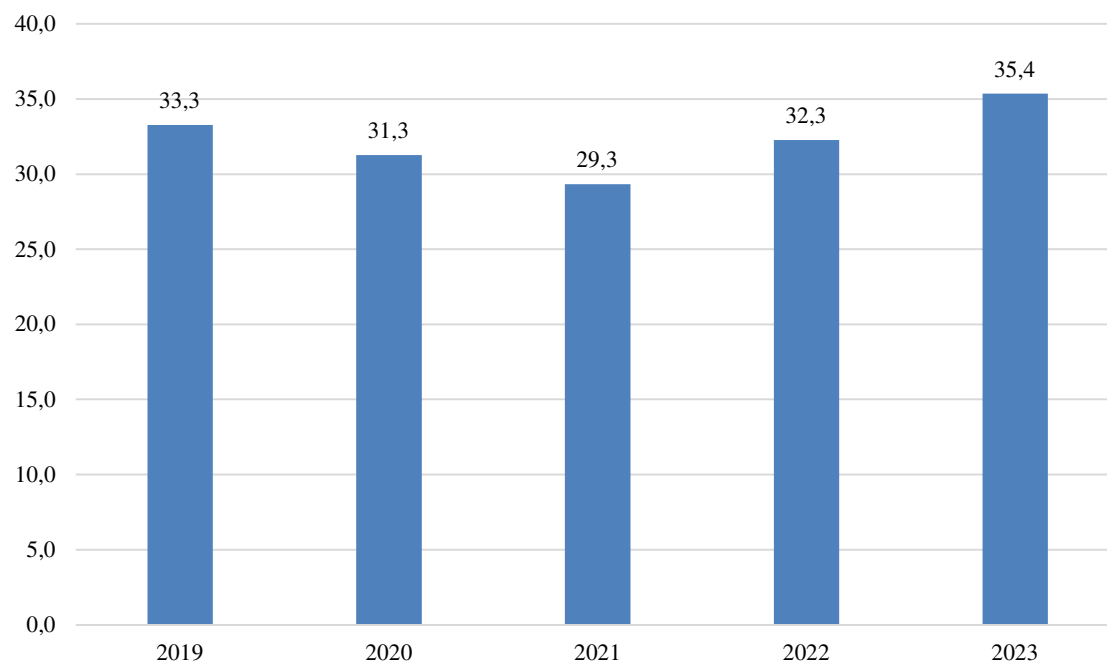

Tablica 8. Upućivanje na dijagnostičke pretrage osiguranika starijih od 65 godina u djelatnosti opće medicine u Osječko-baranjskoj županiji od 2019. do 2023. godine

dobne gr	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%
0-64	220.078	66,7	186.440	68,7	277.371	70,7	293.600	67,7	281.562	64,6
65+	109.722	33,3	84.770	31,3	115.168	29,3	139.944	32,3	154.037	35,4
ukupno	329.800	100,0	271.210	100,0	392.539	100,0	433.544	100,0	435.599	100,0
65-74	70.448	21,4	56.060	20,7	78.107	19,9	94.292	21,7	103.997	23,9
75-84	34.878	10,6	25.308	9,3	32.352	8,2	40.005	9,2	43.604	10,0
≥85	4.396	1,3	3.402	1,3	4.709	1,2	5.647	1,3	6.436	1,5

Izvor podataka: Podaci CEZIH-a za 2019.,2020.,2021.,2022. i 2023. godinu. Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Slika 13. Udio osiguranika starijih od 65 godina upućenih na dijagnostičke postupke u ordinacijama opće prakse u Osječko-baranjskoj županiji od 2019. do 2023. godine

Tablica 9. Preventivne aktivnosti u djelatnosti opće medicine u Osječko-baranjskoj županiji od 2019. do 2023. godine - muškarci

naziv dijagnostičko-terapijskog postupka (DTP-a)	2019		2020		2021		2022		2023	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Prev.prog.Zdravo starenje/edukac.	145	2,9	198	1,6	49	0,4	171	1,4	43	0,1
-vježbaonica	17	0,3	4	0,0	6	0,1	6	0,1	7	0,0
Prevenција raka kože/edukacija	16	0,3	62	0,5	7	0,1	16	0,1	142	0,3
-pregled dermatoskopom	2	0,0	2	0,0	1	0,0	1	0,0	6	0,0
praćenje indeksa tjelesne mase	-	-	1.447	11,4	1.285	11,5	1.469	12,3	3.758	7,8
praćenje kardiovaskularnog rizika	-	-	3.443	27,1	3.337	30,0	3.568	29,8	8.957	18,7
glukometrija	-	-	3.409	26,9	3.016	27,1	3.410	28,5	8.839	18,4
prev.prekomjerne tjele. težine/eduk.	1.227	24,7	1.002	7,9	807	7,3	750	6,3	6.748	14,1
prevencija šećerne bolesti/eduk.	1.059	21,3	821	6,5	655	5,9	616	5,1	5.309	11,1
prevencija pušenja/edukacija	1.282	25,8	1.058	8,3	916	8,2	935	7,8	7.095	14,8
prevencija prekom.konz.alkohola	1.206	24,3	961	7,6	768	6,9	740	6,2	6.380	13,3
tel.motivacija za sudjel.u NPP	8	0,2	3	0,0	91	0,8	5	0,0	19	0,0
motiv.razgovor NPP CRC	-	-	22	0,2	22	0,2	29	0,2	68	0,1
spirometrija	-	-	138	1,1	71	0,6	94	0,8	179	0,4
dermoskopija	-	-	12	0,1	7	0,1	18	0,2	35	0,1
oftalmoskopija	-	-	101	0,8	63	0,6	94	0,8	176	0,4
dermoskopija u slučaju	-	-	-	-	1	0,0	1	0,0	5	0,0
horizontalnog up.u skupnoj praksi	-	-	-	-	1	0,0	1	0,0	5	0,0
up. na probir za ca pluća	-	-	6	0,0	17	0,2	38	0,3	169	0,4
up. preg.pulmologa NPP ca pluća	-	-	2	0,0	12	0,1	13	0,1	50	0,1
	4.962	100	12.691	100	11.131	100	11.974	100	47.985	100

Izvor podataka: Podaci CEZIH-a za 2019,2020,2021,2022. i 2023. godinu. Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Tablica 10. Preventivne aktivnosti u djelatnosti opće medicine u Osječko-baranjskoj županiji od 2019. do 2023. godine - žene

naziv dijagnostičko-terapijskog postupka (DTP-a)	2019		2020		2021		2022		2023	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Prev.prog.Zdravo starenje/edukac.	246	3,6	427	2,3	95	0,6	182	1,0	48	0,1
-vježbaonica	38	0,6	17	0,1	9	0,1	3	0,0	8	0,0
Prevenција raka kože/edukacija	22	0,3	130	0,7	31	0,2	39	0,2	84	0,1
-pregled dermatoskopom	2	0,0	5	0,0	1	0,0	3	0,0	3	0,0
praćenje indeksa tjelesne mase	-	-	2.175	11,8	1.968	12,1	2.212	12,7	4.474	7,5
praćenje kardiovaskularnog rizika	-	-	4.675	25,4	4.821	29,6	5.086	29,3	10.958	18,3
prevencija raka dojke - edukacija	186	2,7	151	0,8	80	0,5	96	0,6	515	0,9
glukometrija	-	-	5.194	28,3	4.498	27,6	5.232	30,1	11.319	18,9
prev.prekomjerne tjel.težine/eduk.	1.612	23,7	1.336	7,3	1.074	6,6	1.010	5,8	8.162	13,6
prevencija šećerne bolesti/eduk.	1.439	21,1	1.123	6,1	919	5,6	862	5,0	6.454	10,8
prevencija pušenja/edukacija	1.668	24,5	1.373	7,5	1.179	7,2	1.172	6,7	8.791	14,6
prevencija prekom.konz.alkohola	1.586	23,3	1.272	6,9	1.036	6,4	989	5,7	7.951	13,2
tel.motivacija za sudjel.u NPP	13	0,2	17	0,1	193	1,2	12	0,1	31	0,1
motiv.razgovor NPP ca dojke	-	-	57	0,3	61	0,4	76	0,4	292	0,5
motiv.razgovor NPP CRC	-	-	41	0,2	38	0,2	43	0,2	107	0,2
motiv.razgovor NPP ca cervixa	-	-	22	0,1	16	0,1	16	0,1	48	0,1
spirometrija	-	-	139	0,8	105	0,6	122	0,7	236	0,4
dermoskopija	-	-	27	0,1	12	0,1	21	0,1	88	0,1
oftalmoskopija	-	-	184	1,0	121	0,7	151	0,9	268	0,4
dermoskopija u slučaju horizontalnog up.u skupnoj praksi	-	-	1	0,0	1	0,0	-	-	3	0,0
up. na probir za ca pluća	-	-	8	0,0	13	0,1	30	0,2	130	0,2
up. preg.pulmologa NPP ca pluća	-	-	2	0,0	2	0,0	9	0,1	46	0,1
	6.812	100	18.376	100	16.274	100	17.366	100	60.018	100

Izvor podataka: Podaci CEZIH-a za 2019,2020,2021,2022. i 2023. godinu. Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

BOLNIČKA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA I BOLNIČKI POBOL OSOBA STARIJE ŽIVOTNE DOBI U 2023. GODINI

Prema individualnim prijavama o liječenim bolesnicima (bez osoba na bolničkoj rehabilitaciji) broj hospitaliziranih u dobi od 65 i više godina je 2023. u Osječko-baranjskoj županiji iznosio 16.033 ili 42,7% od ukupno liječenih u bolnicama Županije (*Tablica 12*). Prosječan broj dana ležanja za ovu dobnu skupinu je 8,1 dan (*Tablica 11*).

Tablica 11. Hospitalizirani u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

	0-64	65-74	75-84	≥85	ukupno
broj ispisanih pacijenata	21.513	8.842	5.367	1.824	37.546
% ispisanih pacijenata	57,3%	23,5%	14,3%	4,9%	100
broj dana ležanja	156.958	71.677	44.189	13.770	286.594
% dana ležanja	54,7%	25,0%	15,4%	4,8%	100
prosječna dužina ležanja	7,3	8,1	8,2	7,5	7,6

Izvor podataka: Izvještaj službe za bolničko-stacionarno liječenje, obr.br. 3-21-60

Tablica 12. Uzroci hospitalizacija osoba starijih od 65 godina u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

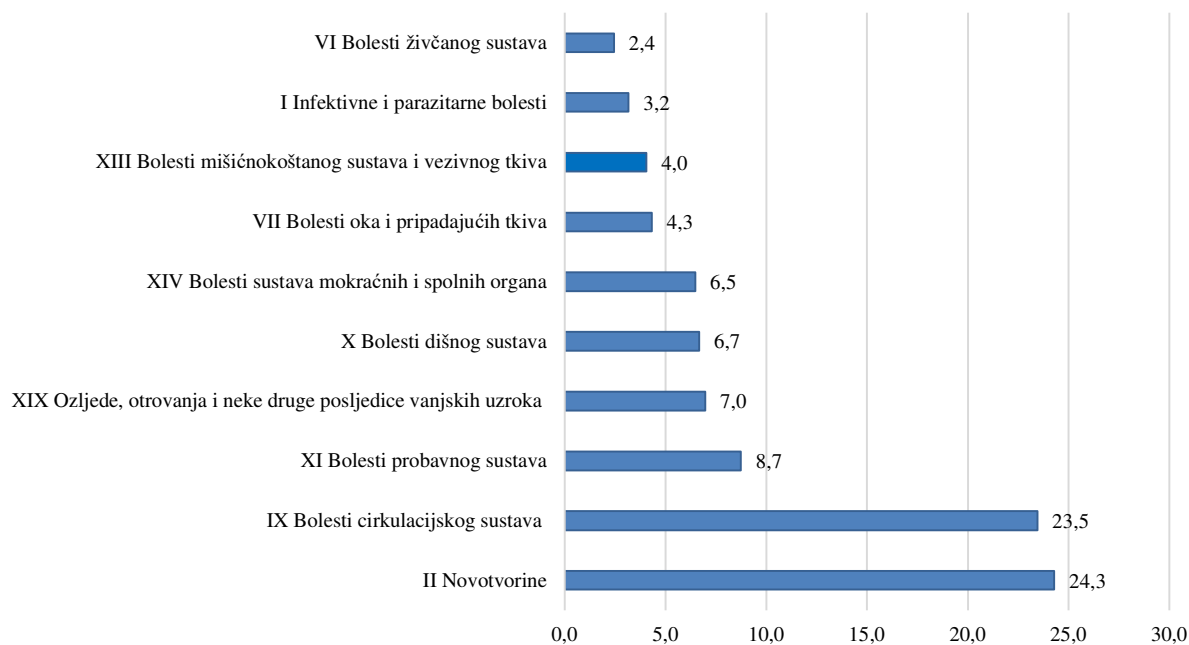
Grupe bolesti prema MKB X	≥65	%
I Infektivne i parazitarne bolesti	506	3,2
II Novotvorine	3.894	24,3
III Bolesti krvi i krvotvornih organa, te neke bolesti imunosnog sustava	180	1,1
IV Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma	388	2,4
V Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	158	1,0
VI Bolesti živčanog sustava	390	2,4
VII Bolesti oka i pripadajućih tkiva	692	4,3
VIII Bolesti uha i mastoidnog nastavka	9	0,1
IX Bolesti cirkulacijskog sustava	3.760	23,5
X Bolesti dišnog sustava	1.068	6,7
XI Bolesti probavnog sustava	1.400	8,7
XII Bolesti kože i potkožnoga tkiva	158	1,0
XIII Bolesti mišićnokoštanog sustava i vezivnog tkiva	648	4,0
XIV Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	1.037	6,5
XVI Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju		-
XVII Kongenitalne malformacije, deformiteti i kromos. abnormalnosti	5	0,0
XVIII Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi	305	1,9
XIX Ozljeđe, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	1.118	7,0
XXI Čimbenici koji utječu na zdravlje i kontakt sa zdrav.služb.	315	2,0
XXII Kodovi za posebne svrhe	2	0,0
ukupno	16.033	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac (Osnovni tip, Onko-tip, Psihijatrijski obrazac)

Prema grupama bolesti najčešći razlozi hospitalizacije osoba starijih od 65 godina u 2023. godini bile su novotvorine (3.894 hospitaliziranih ili 24,3%), bolesti cirkulacijskog sustava (3.760 hospitaliziranih ili 23,5%), bolesti probavnog sustava (1.400 hospitaliziranih ili 8,7%), ozljede, trovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka (1.118 hospitalizirana ili 7,0%), bolesti dišnog

sustava (1.068 hospitalizirana ili 6,7%), bolesti mokraćnih i spolnih organa (1.037 hospitalizirana ili 6,5%) i drugi (Tablica 12, Slika 14).

Slika 14. Najčešće grupe bolesti koje su bile uzrok hospitalizacija osoba starijih od 65 godina u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac (Osnovni tip, Onko-tip, Psihijatrijski obrazac)

Tablica 13. Pojedinačni uzroci hospitalizacija osoba starijih od 65 godina u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)	65-74	75-84	≥85	≥65	%
1	Druge srčane bolesti I26-I52	588	533	267	1.388	8,7
2	Kolorektalni karcinom C18-C21	590	133	21	744	4,6
3	Akutni infarkt miokarda I21-I23	365	245	53	663	4,1
4	Ishemične bolesti srca I20,I24-I25	396	159	15	570	3,6
5	Cerebrovaskularni inzult I60-I64	200	202	83	485	3,0
6	Pneumonija, nespecificiranog uzročnika J18	156	183	89	428	2,7
7	Prijelom bedrene kosti (femura) S72	103	174	141	418	2,6
8	Bolesti arterija, arteriola i kapilara (I70-I79)	222	133	41	396	2,5
9	Ostale sepse A41	135	153	105	393	2,5
10	Kamenci žučni K80	194	84	23	301	1,9
prvih 10 uzroka		2.949	1.999	838	5.786	36,1
ostali uzroci		5.893	3.368	986	10.247	63,9
ukupno		8.842	5.367	1.824	16.033	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac (Osnovni tip, Onko-tip, Psihijatrijski obrazac)

Prema pojedinačnim oboljenjima najčešći uzroci hospitalizacije u dobnoj skupini iznad 65 godina su druge srčane bolesti (1.388 ili 8,7%), kolorektalni karcinom (744 ili 4,6%), akutni infarkt

miokarda (663 ili 4,1%), ishemične bolesti srca (570 ili 3,6%) i cerebrovaskularni inzult (485 ili 3,0%) (Tablica 13).

BOLNIČKI POBOL PO DOBI

2023. godine je na području Osječko-baranjske županije hospitalizirano 16.033 osobe starije od 65 godina. Pet najzastupljenijih uzroka hospitalizacija su bile kolorektalni karcinom (744 ili 4,6%), akutni infarkt miokarda (663 ili 4,1%), ishemične bolesti srca (570 ili 3,6%), kardiomiopatije (525 ili 3,3%) i pneumonija (521 ili 3,2%) (Tablica 14).

Tablica 14. Pojedinačni uzroci hospitalizacija osoba u starijih od 65 godina u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza prema MKB X	≥65	%
1	Kolorektalni karcinom C18-C21	744	4,6
2	Akutni infarkt miokarda I21-I23	663	4,1
3	Ishemične bolesti srca I20,I24-I25	570	3,6
4	Kardiomiopatija I42	525	3,3
5	Pneumonija J12-J18	521	3,2
6	Cerebrovaskularni inzult I60-I64	485	3,0
7	Prijelom bedrene kosti S72	418	2,6
8	Ostale sepse A41	393	2,5
9	Žučni kamenci i upala žučnjaka K80-K81	377	2,4
10	Bubrežna insuficijencija N17-N19	316	2,0
prvih 10 uzroka		5.012	31,3
ostali uzroci		11.021	68,7
ukupno		16.033	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac (Osnovni tip, Onko-tip, Psihijatrijski obrazac)

U dobi od 65 do 74 godina 2023. godine je hospitalizirano 8.842 pacijenta. Pet najzastupljenijih uzroka hospitalizacija su bile kolorektalni karcinom (590 ili 6,7%), ishemične bolesti srca (396 ili 4,5%), akutni infarkt miokarda (365 ili 4,1%), žučni kamenci i upala žučnjaka (234 ili 2,6%) i cerebrovaskularni inzult (200 ili 2,3%) (Tablica 15).

Tablica 15. Pojedinačni uzroci hospitalizacija osoba u dobi od 65 do 74 godine u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza prema MKB X	65-74	%
1	Kolorektalni karcinom C18-C21	590	6,7
2	Ishemične bolesti srca I20,I24-I25	396	4,5
3	Akutni infarkt miokarda I21-I23	365	4,1
4	Žučni kamenci i upala žučnjaka K80-K81	234	2,6
5	Cerebrovaskularni inzult I60-I64	200	2,3
6	Zloćudna novotvorina pluća C33-C34	191	2,2
7	Pneumonija J12-J18	189	2,1
8	Kardiomiopatija I42	185	2,1
9	Zloćudna novotvorina želuca C16	152	1,7
10	Bubrežna insuficijencija N17-N19	151	1,7
prvih 10 uzroka		2.653	30,0
ostali uzroci		6.189	70,0
ukupno		8.842	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac (Osnovni tip, Onko-tip, Psihijatrijski obrazac)

U srednjoj starosti, od 75 do 84 godina života je u 2023. godini bilo hospitalizirano 5.367 osoba. Prema uzrocima najzastupljeniji su bili akutni infarkt miokarda (245 ili 4,6%), kardiomiopatija (224 ili 4,2%), pneumonija (223 ili 4,2%), cerebrovaskularni inzult (202 ili 3,8%) i prijelom bedrene kosti (174 ili 3,2%) (Tablica 16).

Tablica 16. Pojedinačni uzroci hospitalizacija osoba u dobi od 75 do 84 godina u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza prema MKB X	75-84	%
1	Akutni infarkt miokarda I21-I23	245	4,6
2	Kardiomiopatija I42	224	4,2
3	Pneumonija J12-J18	223	4,2
4	Cerebrovaskularni inzult I60-I64	202	3,8
5	Prijelom bedrene kosti S72	174	3,2
6	Ishemične bolesti srca I20,I24-I25	159	3,0
7	Ostale sepse A41	153	2,9
8	Kolorektalni karcinom C18-C21	133	2,5
9	Zloćudna novotvorina ostaloga vezivnoga i mekoga tkiva C49	124	2,3
10	Bubrežna insuficijencija N17-N19	119	2,2
prvih 10 uzroka		1.756	32,7
ostali uzroci		3.611	67,3
ukupno		5.367	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac (Osnovni tip, Onko-tip, Psihijatrijski obrazac)

2023. godine je hospitalizirano 1.824 osoba starijih od 85 godina. Najčešći uzroci hospitalizacije su bile prijelom bedrene kosti (141 ili 7,7%), kardiomiopatija (116 ili 6,4%), pneumonija (109 ili 6,0%), ostale sepse (105 ili 5,8%) i cerebrovaskularni inzult (83 ili 4,6%) (Tablica 17).

Tablica 17. Pojedinačni uzroci hospitalizacija osoba starijih od 85 godina u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza prema MKB X	≥85	%
1	Prijelom bedrene kosti S72	141	7,7
2	Kardiomiopatija I42	116	6,4
3	Pneumonija J12-J18	109	6,0
4	Ostale sepse A41	105	5,8
5	Cerebrovaskularni inzult I60-I64	83	4,6
6	Zloćudna novotvorina ostaloga vezivnoga i mekoga tkiva C49	59	3,2
7	Druge bolesti urinarnog sustava N39	57	3,1
8	Arest srca I46	54	3,0
9	Akutni infarkt miokarda I21-I23	53	2,9
10	Bubrežna insuficijencija N17-N19	46	2,5
	prvih 10 uzroka	823	45,1
	ostali uzroci	1.001	54,9
	ukupno	1.824	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac (Osnovni tip, Onko-tip, Psihijatrijski obrazac)

OSOBE STARIJE ŽIVOTNE DOBI NA BOLNIČKOJ REHABILITACIJI 2023. GODINE

Prema individualnim prijavama o bolesnicima hospitaliziranim zbog rehabilitacije u 2023. godini je hospitalizirano 1.426 pacijenata starijih od 65 godina, odnosno 52,4% svih hospitaliziranih (Tablica 19).

Tablica 18. Pobol osoba u dobi 65 i više godina na bolničkoj rehabilitaciji u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

	0-64	≥65	65-74	75-84	≥85	ukupno
broj ispisanih pacijenata	1.294	1.426	942	434	50	2.720
% ispisanih pacijenata	47,6	52,4	34,6	16,0	1,8	100
broj dana ležanja	20.932	24.021	15.767	7.357	897	44.953
% dana ležanja	46,56	53,4	35,07	16,37	2,00	100
prosječna dužina ležanja	16,2	16,8	16,7	17,0	17,9	16,5

Izvor podataka: Izvještaj službe za bolničko-stacionarno liječenje, obr.br. 3-21-60

Vodeće bolesti koje su bile razlog rehabilitacije osoba starijih od 65 godina u 2023. su poremećaji mišićno-koštanog sustava koji se pojavljuju nakon određenih postupaka (465 ili 32,6%), prisutnost funkcionalnih usadaka (implantata) (293 ili 20,5%), hemiplegija (110 ili 7,7%), reumatoidni artritis (70 ili 4,9%) i drugi specificirani poremećaji zglobova (54 ili 3,8%) (Tablica 20).

Tablica 19. Pojedinačni uzroci rehabilitacije osoba starijih od 65 godina u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza prema MKB X	≥65	%
1	Poremećaji mišićno-koštanog sustava nakon određenih postupaka M96	465	32,6
2	Prisutnost drugih funkcionalnih usadaka (implantata) Z96	293	20,5
3	Hemiplegija G81	110	7,7
4	Seropozitivni reumatoidni artritis M05	70	4,9
5	Drugi specificirani poremećaji zglobova M24	54	3,8
6	Paraplegija i tetraplegija G82	52	3,6
7	Prijelom bedrene kosti (femura) S72	52	3,6
8	Stečeni gubitak udova Z89	47	3,3
9	Drugi artritis M13	45	3,2
10	Posljedice cerebrovaskularnih bolesti I69	39	2,7
	prvih 10 uzroka	1.227	86,0
	ostali uzroci	199	14,0
	ukupno	1.426	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac (Obrazac hospitalizacije zbog rehabilitacije)

2023. godine je u Osječko-baranjskoj županiji u dobi od 65 do 74 godina bilo hospitalizirano 800 pacijenata zbog rehabilitacije. Najčešći razlozi rehabilitacije su bili poremećaji mišićno-koštanog sustava koji se pojavljuju nakon određenih postupaka (292 ili 31,0%), prisutnost funkcionalnih usadaka (implantata) (203 ili 21,5%), hemiplegija (60 ili 6,4%), reumatoidni artritis (57 ili 6,1%) i drugi specificirani poremećaji zglobova (40 ili 4,2%) (Tablica 20).

Tablica 20. Pojedinačni uzroci rehabilitacije osoba u dobi od 65 do 74 godine u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)	65-74	%
1	Poremećaji mišićno-koštanog sustava nakon određenih postupaka M96	292	31,0
2	Prisutnost drugih funkcionalnih usadaka (implantata) Z96	203	21,5
3	Hemiplegija G81	60	6,4
4	Seropozitivni reumatoidni artritis M05	57	6,1
5	Drugi specificirani poremećaji zglobova M24	40	4,2
6	Paraplegija i tetraplegija G82	38	4,0
7	Stečeni gubitak udova Z89	38	4,0
8	Drugi artritis M13	28	3,0
9	Posljedice cerebrovaskularnih bolesti I69	23	2,4
10	Bol u leđima (dorzalgiya) M54	21	2,2
prvih 10 uzroka		800	84,9
ostali uzroci		142	15,1
ukupno		942	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac (Obrazac hospitalizacije zbog rehabilitacije)

U 2023. godini su zbog rehabilitacije u Osječko-baranjskoj županiji hospitalizirane 434 osobe srednje starosti (75-84 godine). Najčešći razlozi rehabilitacije su bili poremećaji mišićno-koštanog sustava nakon određenih postupaka (153 ili 35,3%), prisutnost drugih funkcionalnih usadaka (85 ili 19,6%), hemiplegija (45 ili 10,4%), prijelom bedrene kosti (25 ili 5,8%) i drugi artritis (17 ili 3,9%) (Tablica 21).

Tablica 21. Pojedinačni uzroci rehabilitacije osoba u dobi od 75 do 84 godina u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)	75-84	%
1	Poremećaji mišićno-koštanog sustava nakon određenih postupaka M96	153	35,3
2	Prisutnost drugih funkcionalnih usadaka (implantata) Z96	85	19,6
3	Hemiplegija G81	45	10,4
4	Prijelom bedrene kosti (femura) S72	25	5,8
5	Drugi artritis M13	17	3,9
6	Posljedice cerebrovaskularnih bolesti I69	15	3,5
7	Seropozitivni reumatoidni artritis M05	13	3,0
8	Drugi specificirani poremećaji zglobova M24	13	3,0
9	Paraplegija i tetraplegija G82	11	2,5
10	Postavljanje i podešavanje vanjskih proteza Z44	10	2,3
prvih 10 uzroka		387	89,2
ostali uzroci		47	10,8
ukupno		434	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac (Obrazac hospitalizacije zbog rehabilitacije)

U dubokoj starosti (85 i više godina) je 2023. godine hospitalizirano 50 pacijenata, a razlozi su poremećaji mišićno-koštanog sustava nakon određenih postupaka, prijelom bedrene kosti, hemiplegija, prisutnost drugih funkcionalnih usadaka (implantata), paraplegija i tetraplegija i drugi (Tablica 22).

Tablica 22. Pojedinačni uzroci rehabilitacije osoba starijih od 85 godina u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)	≥85	%
1	Poremećaji mišićno-koštanog sustava nakon određenih postupaka M96	20	40,0
2	Prijelom bedrene kosti (femura) S72	12	24,0
3	Hemiplegija G81	5	10,0
4	Prisutnost drugih funkcionalnih usadaka (implantata) Z96	5	10,0
5	Paraplegija i tetraplegija G82	3	6,0
6	Posljedice cerebrovaskularnih bolesti I69	1	2,0
7	Ostali reumatoidni artritis M06	1	2,0
8	Drugi specificirani poremećaji zglobova M24	1	2,0
9	Ostale dorzopatije M53	1	2,0
10	Stečeni gubitak udova Z89	1	2,0
prvih 10 uzroka		50	100
ostali uzroci			-
ukupno		50	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac (Obrazac hospitalizacije zbog rehabilitacije)

MALIGNNE BOLESTI U STARIJOJ ŽIVOTNOJ DOBI

U Osječko-baranjskoj županiji je u 2023. godini zbog raka hospitalizirano 3.894 osobe starije od 65 godina. Najčešći razlozi hospitalizacija su bili kolorektalni karcinom (744 ili 19,1%), karcinom vezivnog i mekog tkiva (295 ili 7,6%), novotvorine nepoznate prirode (233 ili 6,0%), karcinom pluća (231 ili 5,9%), karcinom želuca (225 ili 5,8%), karcinom gušterače (176 ili 4,5%) i ostali (*Tablica 23*).

Tablica 23. 10 najčešćih sijela karcinoma u osoba starijih od 65 godina kao razloga hospitalizacije u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji

r.br.	dijagnoza prema MKB X	≥65	%
1	Kolorektalni karcinom C18-C21	744	19,1
2	Zloćudna novotvorina ostaloga vezivnoga i mekoga tkiva C49	295	7,6
3	Novotvorina ostalih i nespecificiranih sijela nepoznate prirode D48	233	6,0
4	Zloćudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća C33-C34	231	5,9
5	Zloćudna novotvorina želuca C16	225	5,8
6	Zloćudna novotvorina gušterače C25	176	4,5
7	Zloćudna novotvorina dojke C50	161	4,1
8	Zloćudna novotvorina mokraćnoga mjehura C67	142	3,6
9	Novotvorina mokraćnih organa nepoznate prirode D41	120	3,1
10	Zloćudna novotvorina prostate C61	118	3,0
	prvih 10 uzroka	2.445	62,8
	ostali uzroci	1.449	37,2
	ukupno	3.894	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac - Onko-tip

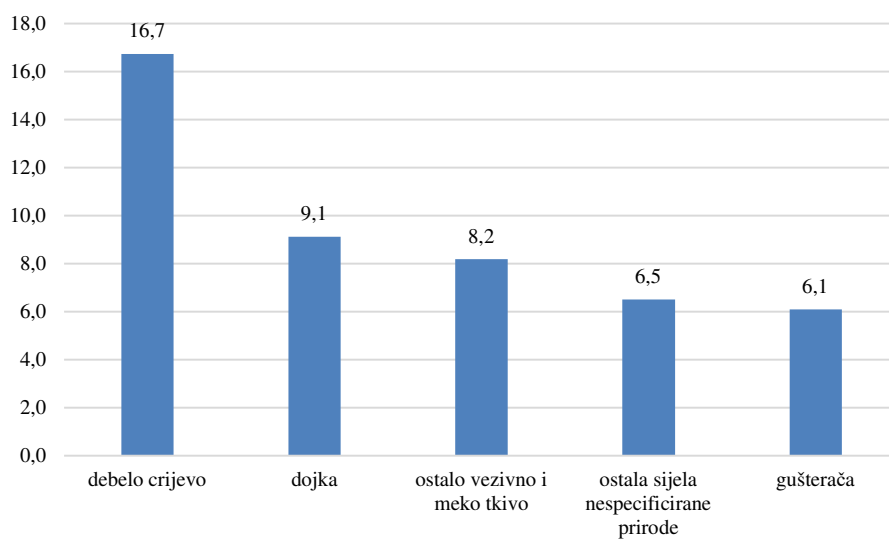
Najčešća sijela raka kao uzrok hospitalizacije za žene starije od 65 godina u 2023. godini su bili kolon i rektum (288 ili 16,7%), dojka (157 ili 9,1%), vezivno i meko tkivo (141 ili 8,2%), sijela nepoznate prirode (112 ili 6,5%) i gušterača (105 ili 6,1%) (*Tablica 24, Slika 15*).

Tablica 24. 10 najčešćih sijela karcinoma u žena starijih od 65 godina kao razloga hospitalizacije u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji

r.br.	dijagnoza prema MKB X	≥65	%
1	Kolorektalni karcinom C18-C21	288	16,7
2	Zloćudna novotvorina dojke C50	157	9,1
3	Zloćudna novotvorina ostaloga vezivnoga i mekoga tkiva C49	141	8,2
4	Novotvorina ostalih i nespecificiranih sijela nepoznate prirode D48	112	6,5
5	Zloćudna novotvorina gušterače C25	105	6,1
6	Zloćudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća C33-C34	73	4,2
7	Novotvorina ženskih spolnih organa nepoznate prirode D39	64	3,7
8	Zloćudna novotvorina želuca C16	56	3,3
9	Zloćudna novotvorina trupa maternice C54	55	3,2
10	Novotvorina endokrinih žlijezda nepoznate prirode D44	55	3,2
prvih 10 uzroka		1.106	64,3
ostali uzroci		615	35,7
ukupno		1.721	100,0

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac - Onko-tip

Slika 15. 5 najčešćih sijela karcinoma u žena starijih od 65 godina kao razloga hospitalizacije u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac - Onko-tip

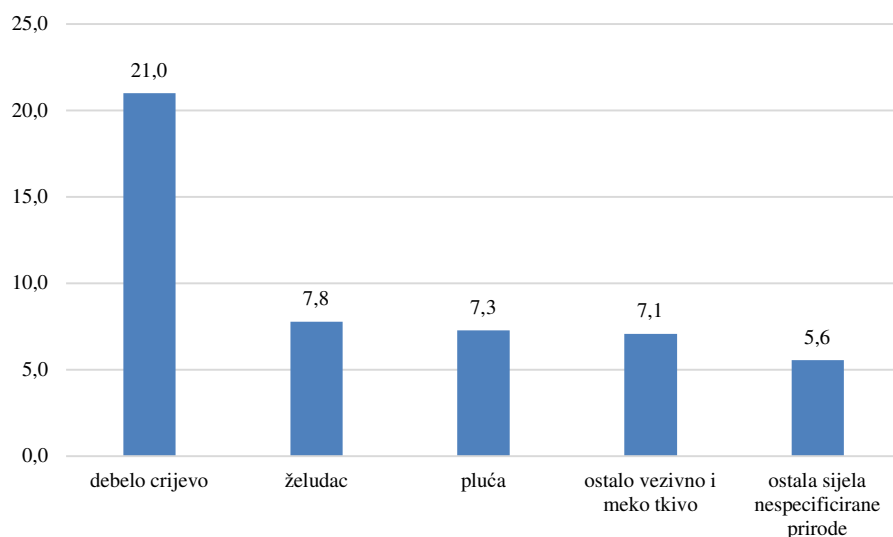
Najčešća sijela raka kao uzrok hospitalizacije kod muškaraca starijih od 65 godina u 2023. godini su bili kolon i rektum (219 ili 17,2%), želudac (169 ili 7,8%), bronhi i pluća (158 ili 7,3%), vezivno i meko tkivo (154 ili 7,1%) i novotvorine nepoznate prirode (121 ili 5,6%) (Tablica 25, Slika 16).

Tablica 25. 10 najčešćih sijela karcinoma u muškaraca starijih od 65 godina kao razloga hospitalizacije u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji

r.br.	dijagnoza prema MKB X	≥65	%
1	Kolorektalni karcinom C18-C21	456	21,0
2	Zloćudna novotvorina želuca C16	169	7,8
3	Zloćudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća C33-C34	158	7,3
4	Zloćudna novotvorina ostaloga vezivnoga i mekoga tkiva C49	154	7,1
5	Novotvorina ostalih i nespecificiranih sijela nepoznate prirode D48	121	5,6
6	Zloćudna novotvorina prostate C61	118	5,4
7	Zloćudna novotvorina mokraćnoga mjehura C67	116	5,3
8	Novotvorina mokraćnih organa nepoznate prirode D41	89	4,1
9	Zloćudna novotvorina gušterače C25	71	3,3
10	Zloćudna novotvorina grkljana C32	49	2,3
prvih 10 uzroka		1.501	69,1
ostali uzroci		672	30,9
ukupno		2.173	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac - Onko-tip

Slika 16. 5 najčešćih sijela karcinoma u muškaraca starijih od 65 godina kao razloga hospitalizacije u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac - Onko-tip

U 2023. godini je u našoj županiji od novotvorina umrlo 597 osoba starijih od 65 godina, odnosno 20,2% svih umrlih u toj dobi. I u Hrvatskoj su maligne bolesti drugi po redoslijedu uzroka smrti, iza bolesti cirkulacijskog sustava.

Primarna prevencija karcinoma sastoji se od smanjenja izloženosti čimbenicima rizika koji pospješuju nastanak raka. Čimbenici rizika na koje možemo djelovati su prehrana, navike (pušenje) i tjelesna aktivnost. Najlakše je spriječiti razvoj štetnih navika ili ih mijenjati u mlađoj životnoj dobi, ali se ne smije zanemariti njihova važnost niti u starijoj životnoj dobi. Prestankom izloženosti štetnim agensima smanjuje se rizik za nastanak raka.

U Osječko-baranjskoj županiji se, u okviru Nacionalnih programa, provode tri programa ranog otkrivanja karcinoma: karcinoma dojke, karcinoma debelog crijeva i karcinoma pluća (sekundarna prevencija).

Nacionalni program ranog otkrivanja karcinoma dojke započeo je u listopadu 2006. godine i obuhvaća žene od 50 do 69 godina starosti koje se pozivaju na mamografski pregled svake dvije godine, a što je minimum koji preporučuje Europa. U 2023. godini je pozvano 5.232 žena u dobi od 65 do 69 godina života, a obavljeno je 5.232 pregleda. 7,1% nalaza je zahtijevalo dodatne dijagnostičke postupke.

U listopadu 2007. godine je započeo Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva. Program obuhvaća osobe u dobi od 50 do 74 godina, a uključuje testiranje stolice na okultno krvarenje i u slučaju pozitivnog nalaza kolonoskopiju. U listopadu 2023. godine je započeo šesti ciklus pozivanja osoba na testiranje na nevidljivo krvarenje u stolici. U šestom ciklusu pozivanja je do kraja 2023. godine pozvano 27.369 osoba u dobi od 50-74 godina života. 7.426 osoba je pristalo na testiranje (27,1%). Od 3.884 obrađenih testova 0,4% je bilo pozitivnih na okultno krvarenje. Osobe s pozitivnim nalazom su upućene na kolonoskopski pregled u Klinički bolnički centar Osijek.

DUŠEVNI POREMEĆAJI U STARIJOJ ŽIVOTNOJ DOBI

Duševni poremećaji su uzrok prosječno 6-7% hospitalizacija u Hrvatskoj. 2023. godine u Osječko-baranjskoj županiji su ove bolesti uzrokovale 3,8% svih hospitalizacija, pri čemu treba naglasiti da se u bolnicama na području županije hospitaliziraju uglavnom akutna stanja, dok se dugotrajno pacijenti hospitaliziraju u specijaliziranim psihijatrijskim bolnicama.

2023. godine su hospitalizirana 1.423 pacijenta zbog duševnih poremećaja, od čega 158 u dobi iznad 65 godina (11,1%) (Tablica 26).

Tablica 26. Duševni poremećaji kod starijih od 65 godina u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)	N	%
1	F33 povratni depresivni poremećaj	38	24,1
2	F06 drugi mentalni poremećaji uzrokovani disfunkcijom mozga te tjel.bolešću	27	17,1
3	F10 mentalni poremećaji uzrokovani upotrebom alkohola	14	8,9
4	F32 depresija	12	7,6
5	F43 reakcija na teški stres i poremećaji prilagođavanja	11	7,0
6	F31 bipolarni poremećaj	10	6,3
7	F03 nespecifične demencije	10	6,3
8	F20 shizofrenija	7	4,4
9	F41 drugi anksiozni poremećaj	6	3,8
10	F25 shizoafektivni poremećaji	5	3,2
	prvih 10	140	88,6
	ostalo	18	11,4
	ukupno	158	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac - Psihijatrijski obrazac

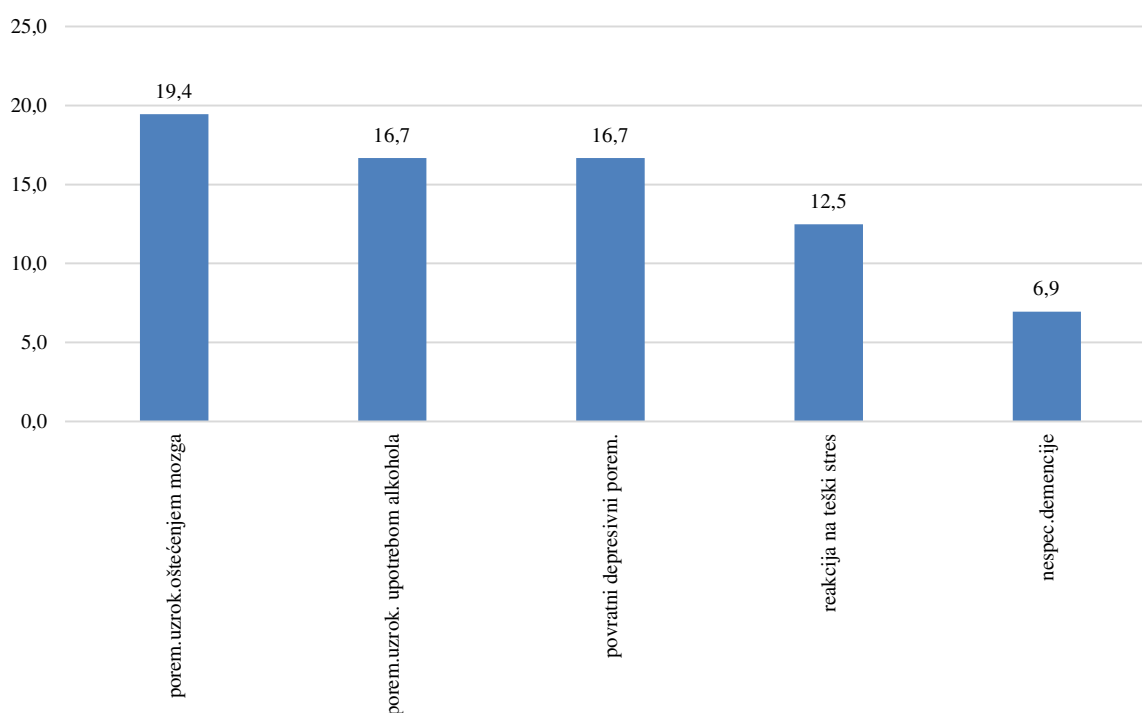
U 2023. godini najveći broj muškaraca starijih od 65 godina u Osječko-baranjskoj županiji je bio hospitaliziran zbog mentalnih poremećaja uzrokovanih oštećenjem i disfunkcijom mozga; 19,4% svih hospitaliziranih muškaraca starijih od 65 godina. Po učestalosti u muškaraca slijede mentalni poremećaji uzrokovani upotrebom alkohola (16,7%), povratni depresivni poremećaji (16,7%), reakcija na teški stres (12,5%) i nespecifične demencije (6,9%) (Tablica 27, Slika 17).

Tablica 27. Duševni poremećaji kod muškaraca starijih od 65 godina u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)	N	%
1	F06 drugi ment.porem.uzrokovani oštećenjem i disfunkcijom mozga	14	19,4
2	F10 mentalni poremećaji uzrokovani upotrebom alkohola	12	16,7
3	F33 povratni depresivni poremećaj	12	16,7
4	F43 reakcija na teški stres i poremećaji prilagođavanja	9	12,5
5	F03 nespecifične demencije	5	6,9
6	F20 shizofrenija	4	5,6
7	F31 bipolarni poremećaj	3	4,2
8	F32 depresija	3	4,2
9	F01 vaskularna demencija	2	2,8
10	F07 poremećaji ličnosti uzrokovani bolešću i disfunkcijom mozga	2	2,8
	prvih 10	66	91,7
	ostalo	6	8,3
	ukupno	72	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac - Psihijatrijski obrazac

Slika 17. Prvih pet psihijatrijskih dijagnoza koje su uzrok hospitalizacije muškaraca starijih od 65 godina u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac - Psihijatrijski obrazac

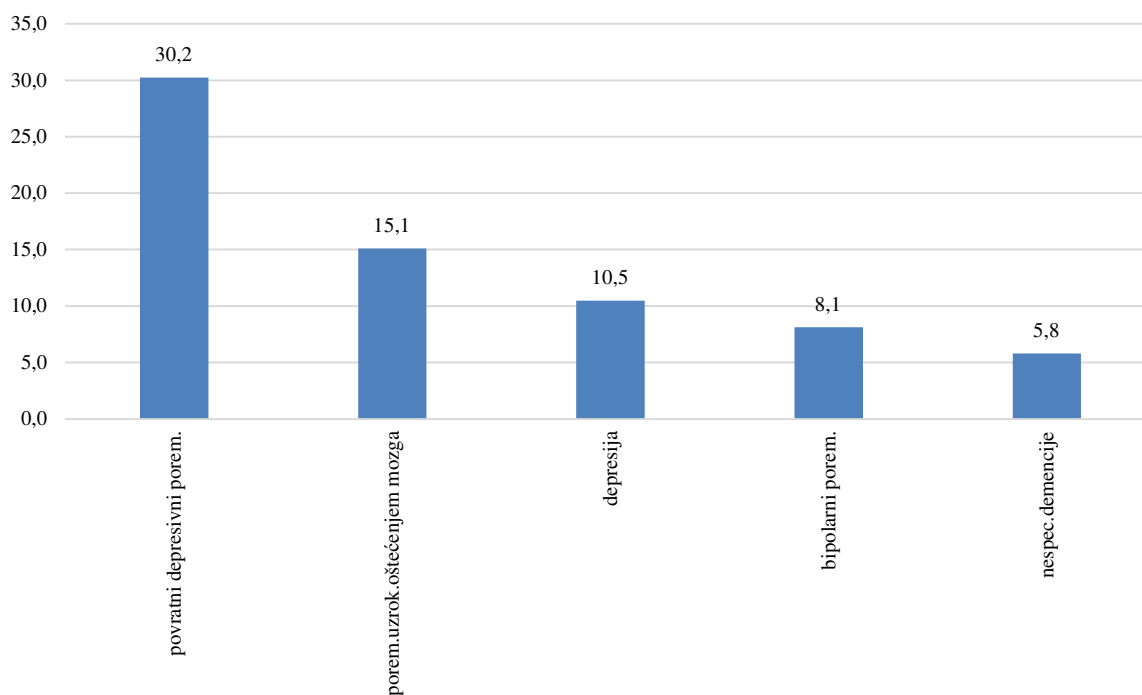
Težak povratni depresivni poremećaj bez simptoma psihoze je u 2023. godini bio najčešći uzrok hospitalizacija žena starijih od 65 godina (30,2%). U žena po učestalosti slijede mentalni poremećaji uzrokovani oštećenjem i disfunkcijom mozga (15,1%), depresija (10,5%), bipolarni poremećaj (8,1%) i nespecifične demencije (5,8%) (Tablica 28, Slika 18).

Tablica 28. Duševni poremećaji kod žena starijih od 65 godina u bolnicama u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

r.br.	dijagnoza (MKB X)	N	%
1	F33 povratni depresivni poremećaj	26	30,2
2	F06 drugi mentalni poremećaji	13	15,1
3	F32 depresija	9	10,5
4	F31 bipolarni poremećaj	7	8,1
5	F03 nespecifične demencije	5	5,8
6	F25 shizoafektivni poremećaji	5	5,8
7	F41 drugi anksiozni poremećaj	5	5,8
8	F60 specifični poremećaji ličnosti	4	4,7
9	F20 shizofrenija	3	3,5
10	F07 poremećaji ličnosti uzrokovani bolešću i disfunkcijom mozga	2	2,3
	prvih 10	79	91,9
	ostalo	7	8,1
	ukupno	86	100

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac - Psihijatrijski obrazac

Slika 18. Udio prvih pet psihijatrijskih dijagnoza koje su uzrok hospitalizacije žena starijih od 65 godina u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji

Izvor podataka: Bolničko-statistički obrazac - Psihijatrijski obrazac

Prema Prijedlogu Programa mjera zdravstvene zaštite RH propisuju se mjere zaštite duševnog zdravlja koje se provode na raznim nivoima zdravstvene zaštite i u suradnji s mnogim djelatnostima i udrugama. Unapređenje i očuvanje duševnog zdravlja podrazumijeva rad s obiteljima, rizičnim skupinama, grupni rad u domovima umirovljenika te klubovima i udrugama s ciljem povišenja razine duševnog zdravlja, osposobljavanja za sučeljevanje sa svakodnevicom,

povećanja sposobnosti za savladavanje kriznih stanja i sprečavanje nastupa duševnog poremećaja. Na razini primarne zdravstvene zaštite posebno se naglašava rano otkrivanje duševnih poremećaja u osoba koje zatraže pomoć radi psihičkih, ali i određenih tjelesnih tegoba. Za duševne poremećaje uzrokovane alkoholom, shizofreniju, neurotske poremećaje i poremećaje uzrokovane stresom, depresivne poremećaje i demencije propisuju se mjere primarne prevencije, dijagnostike, liječenja i rehabilitacije kao i edukacijske i konzultacijske aktivnosti za bolesnika i njegovu okolinu.

IZVRŠENA SAMOUBOJSTVA U STARIJOJ ŽIVOTNOJ DOBI

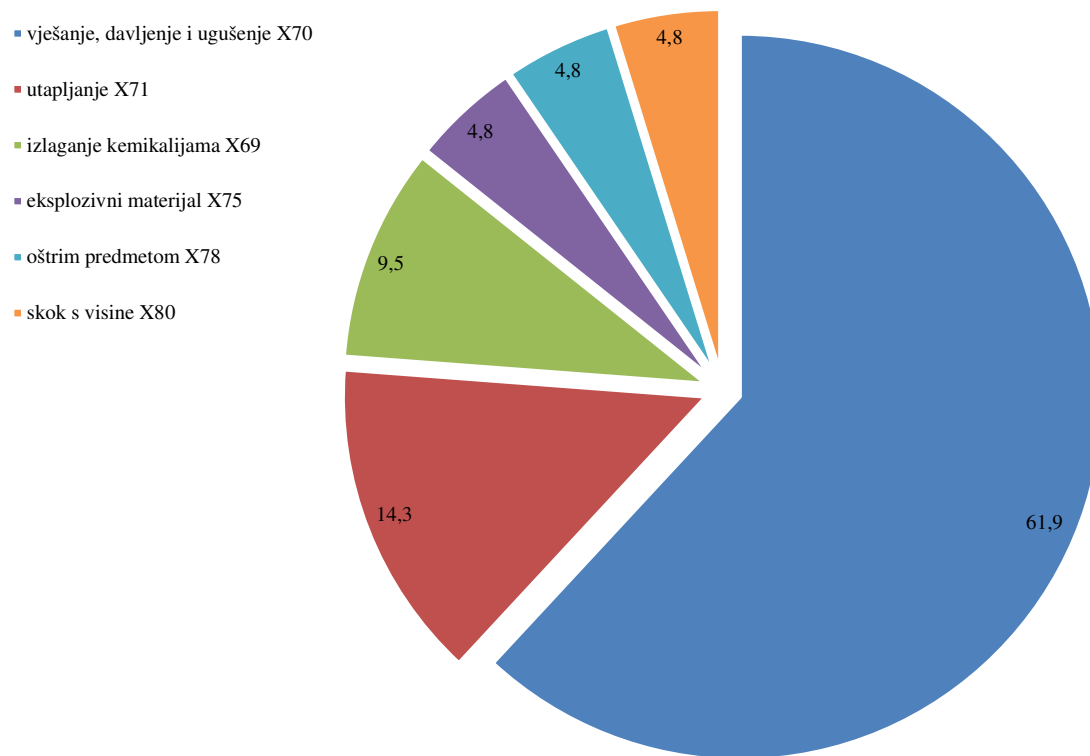
2023. godine na području Osječko-Baranjske županije je registrirano 39 samoubojstava, od čega su 21 počinile osobe starije od 65 godina (53,8%). I u ukupnoj populaciji kao i kod osoba starijih od 65 godina su samoubojstva češće izvršavali muškarci nego žene (15 muškarci i 6 žene). Kod osoba starijih od 65 godina su najčešći načini izvršenja samoubojstava bili samoozljeđivanje vješanjem, davljenjem i gušenjem (*Tablica 29, Slika 19*).

Tablica 29. Izvršena samoubojstva u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini prema dobi i spolu

uzrok smrti prema MKB X	M			F			ukupno
	<65	≥65	UK	<65	≥65	UK	
izlaganje organskim otapalima X66	1		1			-	1
izlaganje kemikalijama X69		1	1		1	1	2
vješanje, davljenje i ugušenje X70	6	11	17		2	2	19
utapljanje X71		1	1		2	2	3
hitac iz pištolja X72	2		2			-	2
hitac iz nespec. vatrenog oružja X74	3		3			-	3
eksplozivni materijal X75	1	1	2			-	2
oštrim predmetom X78		1	1			-	1
skok s visine X80	2		2	1	1	2	4
skok pred objekt u pokretu X81	1		1			-	1
samoozljeđivanje na dr.specif.način X83	1		1			-	1
UKUPNO	17	15	32	1	6	7	39

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku DEM-2/2023. Godina

Slika 19. Načini počinjenja samoubojstva osoba starijih od 65 godina u 2023. godini u Osječko-baranjskoj županiji (%)

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku DEM-2/2023. godina

CIJEPLJENJE OSOBA STARIJE ŽIVOTNE DOBI

Cijepljenje protiv tetanusa je prema podacima WHO u programu masovnog cijepljenja jedino u Hrvatskoj, iako se preporučuje u mnogim zemljama Europe. U 2023. godini je na području Osječko-baranjske županije docijepljeno 1.441 osoba, odnosno 41,2% predviđenih (*Tablica 30*). Cijepljenjem su bile obuhvaćene osobe u dobi 60 godina s dvije doze u razmaku od najmanje 4 tjedna, te trećom dozom 11 mjeseci nakon druge. Jedna doza sadrži 0,5 ml ANA-TE cjepiva. Preporučeno razdoblje za ovo cijepljenje je od 1. travnja do 31. svibnja. Cijepljenje provode liječnici primarne zdravstvene zaštite, a cjepivo je za sve osobe besplatno.

Tablica 30. Osobe u 60. godini života cijepljeni protiv tetanusa u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

	broj osoba	od predviđenih	%
docijepljivanje	1.441	3.500	41,2

Izvor podataka: Nastavni zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije, Služba za epidemiologiju

Cijepljenje protiv gripe je u Hrvatskoj besplatno za osobe starije od 65 godina. Cijepi se jednom dozom od 0,5 ml mrtvog cjepiva protiv gripe u razdoblju koje prethodi sezoni gripe (listopad i studeni). Cijepljenje se obavlja u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i higijensko-epidemiološkom odjelu Zavoda za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije. Posebno se preporučuje obuhvatiti cijepljenjem slijedeće kategorije bolesnika: bolesnike s kroničnom plućnom bolesti, uključujući s astmom, s kroničnom srčanom bolesti, kroničnom metaboličkom bolesti, uključujući dijabetes, s oštećenjima i disfunkcijom bubrega i hemoglobinopatijom, s imunosupresijom uzrokovanom lijekovima ili bolešću. Osobito je važno cijepiti osobe smještene u domove umirovljenika, u stacionarima te zdravstvenim i drugim ustanovama. U 2013. godini je protiv gripe na području Osječko-baranjske županije cijepljeno 10.451 osoba starijih od 65 godina (*Tablica 31*).

Tablica 31. Osobe starije od 65 godina cijepljene protiv gripe u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

dob	N
65-79	12.316
80+	4.218
ukupno	16.534

Izvor podataka: Nastavni zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije, Služba za epidemiologiju

Cijepljenje protiv invazivne bolesti uzrokovane pneumokokom preporučuje se svim osobama s povećanim rizikom od ovih infekcija, a to su: osobe s kroničnom respiratornom bolesti (osim astme), s kardiovaskularnim bolestima, diabetes mellitusom, kroničnom bolesti jetre (uključivo oštećenja nastala abuzusom alkohola), s kroničnim renalnim oštećenjem ili nefrotskim sindromom, s funkcionalnom ili anatomskom asplenijom i osobama s imunosupresivnim stanjima

(leukemija, limfom, multipli mijelom, Hodgkinova bolest, generalizirana maligna bolest, transplantacija organa ili koštane srži). Ovo se cjepivo preporučuje i osobama u stacionarima domova umirovljenika.

Cijepljenje protiv Hepatitisa B je prema Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti obvezno za sve osobe na dijalizi (poželjno prije početka dijalize), za osobe koje žive u kontaktu s kroničnim nosiocem HbsAg, štićenike i osoblje ustanova za mentalno retardirane osobe, uz druge kategorije povećanog rizika od parenteralne i seksualne dispozicije. Za starije osobe se preporučuje cijepljenje ukoliko očekuju "hladni" kirurški zahvat ili će biti hospitalizirane na hematološkom i drugim odjelima s velikom potencijalnom ekspozicijom parenteralnim zahvatima i derivatima krvi.

OSOBE STARIJE ŽIVOTNE DOBI S INVALIDITETOM

Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo na dan 30. rujna 2023. godine je na području Osječko-baranjske županije bilo registrirano 45.018 osoba s invaliditetom, što je činilo 17,4% sveg stanovništva županije. 18.688 osoba s invaliditetom je bila starija od 65 godina (9.671 muškarac i 9.017 žena) (Tablica 32). Osobe starije životne dobi s invaliditetom čine 41,5% svih invalidnih osoba u Županiji. Prevalencija invaliditeta u dobi iznad 65 godina iznosila je 20,7%, a viša je u muškaraca (27,5%) nego u žena (16,7%) (Tablica 33).

Tablica 32. Osobe s invaliditetom prema dobnoj skupini i spolu u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

	M	Ž	ukupno
0-19	2.681	1.769	4.450
20-64	13.563	8.317	21.880
65+	9.671	9.017	18.688
ukupno	25.915	19.103	45.018

Izvor podataka: T. Benjak: Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb, 2023.

Tablica 33. Prevalencija* invaliditeta u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

	0-19	20-64	65+	ukupno
ukupno	9,2	14,2	33,1	17,4

Izvor podataka: T. Benjak: Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb, 2023.

*izračun prevalencije prema popisu stanovništva Državnog zavoda za statistiku iz 2021. godine

Slika 20. Dobna struktura osoba s invaliditetom u Osječko-baranjskoj županiji u 2023. godini

